

4. NİSÂ SÛRESİ

Adını, aile hayatı ve kadınlarla ilgili düzenlemeleri içeren ayetlerdeki “nisâ: kadınlar” kelimesinden alan sûre, hicretten sonra dördü ncü ve beşinci yıllarda, Medîne’de indirilmiştir. 176 ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah’ın Adıyla!

Beni yoktan var edip üstün yeteneklerle donatan ve kulluk göreviyle yeryüzüne gönderen sonsuz şefkat ve merhamet sahibi yüce Rabb’imin adıyla, O’nun verdiği güç ve yetkiye dayanarak ve yalnızca O’nun adına okuyor, söylüyorum:

I. Ey insanlar! Sizi ilkönce bir tek candan yani Âdem’den **yaratan**, sonra onunla aynı özden, aynı unsurdan Havvâ adındaki **eşini var eden** ve böylece, bu ikisinden **bir çok erkekler ve kadınlar üretip** yeryüzüne **yayan Rabb’inize** gönülden bağlanarak buyruklarına itaat edin, dürüst ve erdemlice bir hayat sürerek

kötülüğün her çeşidinden titizlikle **sakının!**

Öyleyse, “Allah aşkına! Allah’a yemin olsun! Allah şahittir ki!” diyerek **adına** yeminler edip **dileklerde bulunduğunuz Allah’a karşı** gelmekten sakının, emirlerine sımsıkı sarılarak kötülüklerden **korunun** ve aranızdaki **akrabalık bağlarını koparmamaya büyük özen gösterin!**

Zira hiç unutmayın ki **üstünüzde, sizi sürekli gözetleyen bir Allah var!**

İşte bu gerçeği hiç unutmadan, zayıf ve çaresiz kimselere kol kanat gerin, özellikle de yetimlerin hakkını çiğnememeye büyük özen gösterin:

2. Genellikle vefât eden akrabalarınız tarafından size emânet edilen yetimlere, —gerekli yaş ve olgunluğa ulaştıklarında— mallarını geri verin; temiz olanı pis olanla değiştirmeyin! Yani helâl kazanç yerine, haramı tercih etmeyin! Örneğin, **yetimin malını** hileli yollarla **kendi malınıza karıştırıp yemeyin!** Aman dikkat edin;

Çünkü bu, gerçekten çok büyük bir günahtır!

3. Eğer yetim kızlarla veya dul kadınlarla evlendiğiniz takdirde, bu güçsüz ve korumasız b arelerin haklarını tam olarak g zeteceğinizden em n değilseniz veya bu kadınlar size eė olarak pek de c z p gelmedikleri hâlde, kendilerine miras kalan servete sahip olmak için onlarla evlenmeyi d ğ n yorsanız, **o zaman** böyle yetim kızlarla değil, **size helâl olan** ve hoğunuza giden diğer h r veya köle **kadınlardan ikisi,    ve en fazla dördü ile evlenin.** Bununla birlikte, eğer birden fazla kadınla evlendiğiniz takdirde, **onlar arasında da eğitlik ve adâleti yerine getiremeyeceğinizden endiğe ederseniz, o zaman** sadece **bir tane** h r kadınla evlenmeli **veya** bir çözüm olarak **elinizdeki savağ esiri bir cariyeye ile** yetinmelisiniz. Bu durumda, İslâm yönetimince onaylanan kölelik s zleğmesi, nikah akdi yerine geçer. **İğte bu durum adâletten ayrılmamanız için en uygun olanıdır.**

4. Evleneceğiniz kadınlara, evlilikte nikah bedeli olan mehirlerini meşrû bir hak olarak gönül hoşluğuyla verin. Bununla beraber, **kendi arzularıyla mehirin bir kısmını size bağışlarsa, onu da alıp gönül huzuruyla harcayabilirsiniz.**

5. Allah'ın, korumanız ve işletmeniz için sizin sorumluluğunuza emânet ettiği yetim, dul, hasta ve benzeri korunmaya muhtaç kimselere ait **malları**, henüz onu çekip çevirebilecek **olgunluğa erişmemiş olan çocuklara** ve akli ermeyenlere **vermeyin. Fakat** onları muhtaç durumda da bırakmayın. O malları işleterek elde edeceğiniz gelirle, **onların yeme içme ve giyim kuşam** gibi ihtiyaçlarını **karşılayın.** Bu arada, iyiliklerinizin altında ezilmemeleri için **onlara** gönül alıcı tatlı ve **güzel sözler söyleyin.**

6. Sorumluluğunuz altındaki yetimleri, evlenebilecekleri yaşa gelinceye kadar kendi işlerini yapabilecek olgunluğa ulaşıp ulaşmadıklarını belirlemek amacıyla, ara sıra önemli sorumluluklar

yükleyerek deneyin. Yeterli bir olgunluğa ulaştıklarına kanaat getirdiğiniz zaman da, mallarını hiç geciktirmeden onlara teslim edin. Sakın ola ki, büyüyecekler de mallarını elimizden alacaklar diye alelacele ve bol keseden harcayarak mallarını yiyip bitirmeye kalkmayın! Eğer yetimlere bakmakla yükümlü kişi zengin ise, yetimin malını yemekten kesinlikle kaçının! Fakat fakir ise, malı korumak ve geliştirmek için gösterdiği çabaya karşılık, ihtiyacına uygun şekilde ondan yiyebilir. Onlara mallarını teslim ederken, bunu belgelendirmek üzere, en az iki şahit tutun. Fakat bütün şahitlerin ötesinde, asıl dikkat etmeniz gereken bir şahit var: Allah'ın hesap soracak olması, her şeye yeter!

7. Ölen ana babanın ve diğer yakın akrabaların —ister az, ister çok olsun— geriye bıraktığı mallardan erkeklere verilmesi gereken bir pay olduğu gibi, kadınlara da verilmesi gereken bir pay vardır. Hem de Allah tarafından belirlenmiş bir pay!

8. Eğer mirasın **paylaştırılması** esnasında, mirastan pay alamayan diğer **akrabalar, yetimler ve yoksullar da orada bulunurlarsa**, hiç olmazsa göz hakkı olarak **kendilerine bir şeyler verin ve onlara, gönül alıcı tatlı sözler söyleyin.**

9. Kendileri ölüp arkalarında bakıma muhtaç çocuklar bırakacak olsalardı, hâlleri nice olurdu diye **kendi çocukları adına endişe duyanlar**, yetimlerin hakkını çiğnemekten de öylece **korksunlar!** Yani, kendilerini o vefât eden kişi yerine, onun yetim çocuklarını da kendi çocukları yerine koyup düşünsünler de, yürekleri sızlasın! Öyleyse, **Allah'ı n cezalandırmasından sakınsınlar ve özellikle kul hakkı söz konusu ise, kesinlikle doğru şâhitlik edip, doğru söz söylesinler!**

Peki, doğru söylemezlerse ne olur?

10. Yetimlerin mallarını haksız yollarla yiyenler, aslında bu davranışlarıyla **sadece**

karınlarına ateş doldurmuş oluyorlar. Çünkü bu günahları yüzünden, çılgın bir ateşe gireceklerdir!

Bu edep ve terbiye, bu adâlet ve i nsaf duyguları gönüllere telkin edildikten sonra, şimdi mirasta kimin ne kadar pay alacağı açıklanıyor:

11. Allah, çocuklarınızın alacağı miras hakkında size şunları emrediyor:

1. Bir erkeğe, iki kızın payına eşit miktarda pay verilmelidir.

2. Çocuklar arasında erkek yok da, iki veya ikiden fazla kız varsa, onlara mirasın üçte ikisi düşer.

3. Çocuk olarak yalnızca bir tek kız varsa, mirasın yarısını alır.

4. Erkek çocuk, kendisiyle birlikte başka bir mirasçı yoksa, mirasın tamamını alır. Fakat başka mirasçılar da varsa, onlar haklarını aldıktan sonra

kalanı alır.

Ölenin **ana - babasına** gelince:

1. **Eğer** ölenin kız veya erkek **çocuğu** yahut çocukları **varsa, bıraktığı mirastan, ana - babasından her biri altıda bir pay alır.**

2. Eğer ölenin oğlu veya oğlunun... oğlu yok ise, baba, kendi payının yanı sıra, mirastan artanı da alır. Baba tek başına mirasçı olursa, bütün mirası alır.

3. Ölenin annesi, babası ve eşi varsa, anne eşten artanın üçte birini, baba da geriye kalanı alır.

4. Ölenin hiç **çocuğu yoksa ve ana - babası onun tek mirasçısı iseler, annesine üçte bir pay düşer.** Kalan üçte ikiyi de babası alır.

5. Ölenin çocuğu olmayıp, birden fazla kız veya erkek **kardeşleri varsa,** babası olsun olmasın, **annesine yine altıda bir pay düşer.** Çünkü iki kardeş, annenin payını yarıya düşürür. Bu

durumda, eğer baba varsa, kalanı alır. Çünkü kardeşler, her ne kadar annenin payını yarıya düşürüyorlarsa da, baba varken onlara miras düşmez. Nitekim kardeşler, ölenin çocuğu varken mirastan pay alamazlar. Fakat ölenin babası da, çocuğu da yoksa, —ki buna kelâle denir— kardeşler ancak o zaman mirastan pay alabilirler. Kelâlenin “ana bir” kardeşleri bu sûrenin on ikinci ayetinde; “ana-baba bir” veya “b aba bir” kardeşleri ise, 176. ayetinde açıklandığı şekilde paylarını alırlar.

6. Ölenin çocuğu olmayıp, bir tek erkek veya kız kardeşi olsaydı, anne yine üçte bir pay alacaktı.

Bütün bu hükümler, ölenin **yapmış olduğu vasiyetin yerine getirilmesinden veya varsa borçlarının ödenmesinden sonra** uygulanır. Önce borçlar ödenir, sonra vasiyet yerine getirilir ve en son miras paylaşılır. Vasiyet gene llikle ihmal edildiği için, ayette borçtan önce zikredilerek önemi vurgulanmıştır. Miras paylaşımında, erkek çocuklara kızların iki katı ve

evlatlara anne-babadan daha büyük pay verilmesinin hikmetine gelince:

Ana - babanız ve çocuklarınızdan hangisinin size faydaca daha yakın olduğunu, dolayısıyla hangisinin mirastan ne kadar pay alması gerektiğini **siz bilemezsiniz.** Bunu en iyi Allah bilir. İşte bu hükümler, sizi sizden iyi tanıyan **Allah tarafından konulmuş miras paylaşım kanunlarıdır.** O hâlde Allah'a güvenin ve emirlerine uyun. Zira **Allah** her şeyi **bilendir, sonsuz hikmet sahibidir.** Her zaman en uygun olanı yapar, asla yersiz ve yanlış hüküm vermez.

Eşlerin birbirlerinden alacağı mirasa gelince:

12. Ey erkekler!

Ölüp de geriye miras bırakan **hanımlarınızın;**

1. Kız veya erkek hiçbir çocuğu yoksa, bıraktığı malın yarısı sizindir. Kalan yarısı, diğer mirasçılara payları oranında dağıtılır.

2. **Ama eğer** hanımlarınızın **bir** veya daha fazla **çocuğu varsa, mirasın** sadece **dörtte biri size kalır.** Dörtte üçü ise, diğer mirasçılara payları oranında dağıtılır. K alan, —kız çocuklarla ikili-birli paylaşmak üzere— erkek çocukların, erkek çocuk yoksa babanın, baba yoksa dedenin, dede yoksa —kız kardeşlerle paylaşmak üzere— erkek kardeşlerindir. Ölenin hiçbir mirasçısı bulunmazsa, miras, İslâm devletinin bütçesine aktarılır.

Bu hükümler, hanımlarınızın **yapmış olduğu vasiyetin** yerine getirilmesinden **veya** varsa **borçlarının** ödenmesinden **sonra** uygulanır. Önce borçlar ödenir, sonra vasiyet yerine getirilir ve son olarak miras paylaşılır.

Siz ölür de hanımınıza miras bırakırsanız:

1. İster kız, ister erkek olsun, hiçbir **çocuğunuz yok ise, bıraktığınız malın dörtte biri hanımınıza kalır.**

2. **Ama eğer bir** veya daha fazla **çocuğunuz varsa,** hanımınız **mirasın** sadece **sekizde birini**

alır. Geri kalan, diğ er miras ıılar arasında payları oranında dağıtılır.

Bu hükümler de, **yapmış olduğunuz vasiyetin yerine getirilmesinden veya** varsa **bor ılarınızın ödenmesinden sonra** uygulanır.   nce bor ılar ödenir, sonra vasiyet yerine getirilir ve son olarak miras paylaştırılır.

“Ana bir” kardeşlerin alacakları paya gelince:

Ölenin babası veya —kız olsun erkek olsun— en az bir çocuğu varsa, kardeşler mirastan pay alamazlar. Fakat, **eğer bir erkek veya kadın,** babası ve çocuğu olmayan biri, yani **bir kelâle olarak   l  p geriye miras bırakırsa;**

1. **Eğer ölenin ana bir baba ayrı bir erkek kardeşi veya böyle bir kız kardeşi varsa, bunların her birine altıda bir pay düşer.** Yani, yalnızca bir erkek kardeş varsa altıda bir pay alır, yalnızca bir kız kardeş varsa, o da altıda bir pay alır.

2. **Ama** kardeşler **bundan daha fazla**, yani iki veya ikinin üzerinde **iseler, mir asın üçte birini** kız-erkek ayrımı yapmaksızın **aralarında** eşit olarak **paylaşırlar**.

“Ana-baba bir” ve “baba bir” kardeşlerin durumu ise, bu sûrenin 176. ayetinde ayrıca ele alınacaktır.

Bütün bu hükümler, mirasçıları **zarara uğratmayacak şekilde, yaptıkları vasiyetin yerine getirilmesinden veya borçların ödenmesinden sonra** uygulanır.

İşte bunlar, doğrudan doğruya **Allah tarafından** emir ve **tavsiye olarak** gönderilen hükümlerdir, onlara uymalısınız. Zira **Allah** her şeyi **bilir**, kulları için en faydalı hükümleri koyar, üstelik son derece merhametli ve **halîmdir**.

13. Bunlar, bizzat Allah'ın çizdiği sınırlardır. Her kim Allah'a ve Elçisine itaat ederse, Allah onu, ağaçlarının altından ırmaklar çağıldayan ve sonsuza dek içinde

yaşayacağı cennet bahçelerine yerleştirecektir. İşte en büyük kurtuluş, budur.

14. Her kim de Allah'a ve Elçisine karşı gelerek O'nun çizdiği sınırları çiğnemeye kalkarsa, onu içerisinde sonsuza dek kalacağı korkunç bir ateşe atacak ve alçaltıcı bir azâba mahkûm edecektir! Fakat yalnızca uhrevî ceza her zaman caydırıcı olmayabilir. O hâlde, ey İslâm toplumunun yöneticileri, aile büyükleri; dinleyin:

15. İnanç, ahlâk, hukuk, siyaset, kültür ve benzeri alanlarda henüz Kur'an'ın ortaya koyduğu olgunluk seviyesine ulaşamamış bir İslâm toplumunda fuhuş yapan kadınlara, suçun tam olarak ispatlanması için, aranızdan dört âdil şahidin onlar aleyhinde şahitliğini şart koşun. Şâhitler onların bu suçu işlediklerine dâir şahitlik ederlerse, ölüm onları alıp götürünceye veya Allah onlara tövbe etmeyi ve iffetli bir hanım olmayı nasip ederek bir çıkış yolu

gösterinceye yâhut bir sonraki toplumsal aşamanıza uygun yeni tâlimatlar (24. Nur: 2,3) gönderinc e y e **kadar, onları** —hem cezalandırmak, hem ıslâh etmek için— **evlerinizde göz hapsinde tutun.**

16. Ayrıca, içinizden iki kişi evlilik dışı ilişkiye girerek **zina ederse, her ikisini de** işledikleri suça ve içinde bulunduğunuz toplumsal şartlara uygun bir şekilde **cezalandırın. Eğer** cezalarını çektikten sonra **tövbe edip uslanırlarsa,** geçmişte yaptıklarını yok sayarak **onları bağışlayın. Zira Allah, çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.**

Evet, çok merhametlidir, tövbeleri kabul eder fakat şu da var ki:

17. Allah'ın kesin olarak kabul edeceği tövbe, ancak câhillik edip günah işleyen, fakat bunu alışkanlık hâline getirmeyip **bir an önce tövbe eden kimseler içindir. İşte Allah, onları bağışlayacaktır. Çünkü O,** her şeyi

bilendir, sonsuz hikmet sahibidir.

18. Yoksa, hayatı boyunca kötülük işleyip duran ve nihâyet kendisine ölüm gelip çatinca da, hayattan ümit kestiği için “Şimdi tövbe ediyorum!” diyen sözde müminlerin ve kâfir olarak ölenlerin son nefeslerindeki tövbeleri kabul edilmeyecektir.

İşte böylelerine, can yakıcı bir azap hazırlamışızdır!

Bu ikisi arasındakilere, yani bir kötülük işledikten sonra hemen tövbe etmeyen, fakat bu kötülüğü ömrünün sonuna kadar da sürdürmeyen müminlere gelince, onların durumu Allah’a kalmıştır; dilerse bağışlar, dilerse cezalandırır.

19. Ey iman edenler! Vefât eden akrabalarınızın geride bıraktığı kadınları, miras yoluyla bir eşya gibi zorla almanız size helâl değildir. Onlarla ancak kendi rızalarıyla evlenebilirsiniz. Eşleriniz açıkça yüz kızartıcı bir suç işlemedikleri sürece, onlara evlilik

bedeli anlamındaki mehir veya hediye olarak **vermiş olduğunuz herhangi bir şeyi geri almak için kendilerine baskı yapmayın.** Fakat aldatma, fuhuş, iffetsizlik ve benzeri bir suç işlerler ve bu ispatlanırsa, boşanmaya kendileri sebep olduğu için, onlara vermiş olduğunuz evlilik bedelini, yani mehri geri alabilirsiniz.

Hanımlarınıza güzel davranın. Onlara sevgi ve merhametle yaklaşın, tatlı dilli, güler yüzlü ve insafli olun. **Onlardan hoşlanmayacak olsanız bile,** sırf bu yüzden yuvanızı yıkmayın. Bilemezsiniz, **sizin hoşlanmadığınız bir şeyi, Allah pek çok hayra sebep kılmış olabilir.**

Ama her şeye rağmen, boşanmaktan başka çare kalmamışsa:

20. Eğer başka bir kadınla evlenmek üzere şimdiki eşinizi boşamaya karar vermişseniz, ona mehir olarak yükler dolusu mal ve servet vermiş olsanız bile, ondan bir şeyi geri almayın! Fuhuş yaptı diye eşinize iftira ederek

ve apaçık bir vebâl yüklenerek verdiğiniz geri mi alacaksınız? Böyle çirkin bir davranış, bir insana yakışır mı hiç?

21. Hem karı-koca olarak **birbirinizle** bu kadar içli. dışlı olduktan ve hem ruhunuzla, hem bedeninizle âdetâ bir bütün hâline geldikten sonra, hangi yüzle onlara verdiklerinizi geri alacaksınız? Oysa onlar, nikah kıyılırken sizden sapasağlam bir söz almış ve bu söze ne kadar da güven duymuşlardı.

22. Geçmişte olanlar bir yana, —ki Allah onları affetmiştir— **babanızla** veya dedenizle evlilik yapmış yahut zina etmiş olan kadınlarla evlenmeyin! Çünkü bu, ilâhî gazâba sebep olan utanç verici bir davranış ve son derece çirkin bir âdettir! Geçmişte işlenen günahlar affedilmekle birlikte, yapılan bu tür nikâhlar hukuken geçersiz sayılacaktır.

23-Şu kadınlarla evlenmeniz, size haram kılınmıştır:

1. **Anneleriniz** ve nineleriniz.
2. **Kızlarınız** ve torunlarınız.
3. En azından ana veya baba bir olan **kız kardeşleriniz**.
4. Annelerinizin ve babalarınızın halaları dahil olmak üzere **halalarınız**.
5. Annelerinizin ve babalarınızın teyzeleri dahil olmak üzere **teyzeleriniz**.
6. **Kız kardeşlerinizin ve erkek kardeşlerinizin kızları** ve torunları , yani yeğenleriniz.
7. **Sizi emzirmiş olan süt anneleriniz** ve onların anneleri.
8. Süt annelerinizin gerek öz, gerek süt kızları olan **süt bacılarınız** ve onların kızları.
9. Kendileriyle ister gerdeğe girmiş, ister

girmemiş olun, **hanımlarınızın** gerek öz, gerek süt **anneleri** ve nineleri.

Emzirme sebebiyle evlenilmesi yasak olan kadınlar şunlardır: 1. Süt anneniz: Sizi emziren kadının kendisi. 2. Süt bacılarınız: Sizi emziren kadının gerek öz, gerek süt kızları. 3. Süt yeğenleriniz: Sizi emziren kadının gerek öz, gerek süt çocuklarının kızları. 4. Süt nineleriniz: Sizi emziren kadının gerek öz, gerek süt anneleri ve nineleri. 5. Süt teyzeleriniz: Sizi emziren kadının gerek öz, gerek süt kız kardeşleri. 6. Süt halalarınız: Sizi emziren kadının kocasının gerek öz, gerek süt kız kardeşleri. 7. Üvey süt anneleriniz: Sizi emziren kadının kocasının diğer hanımları. 8. Süt kızlarınız: Kendisiyle gerdeğe girdiğiniz eşinizin emzirdiği kızlar. 9. Süt gelinleriniz: Eşinizin süt oğul ve torunlarının hanımları. 10. Süt torunlarınız: Yine eşinizin süt oğul ve torunlarının gerek öz, gerek süt kızları. 11. Süt kaynananız: Kendisiyle gerdeğe girmemiş bile olsanız, eşinizin süt annesi ve süt ninesi. 12. İki kız kardeşi aynı nikahta birleştirmek: Yani eşinizi boşamadan, onun süt bacası, süt halası,

süt teyzesi veya süt yeğeniyle evlenmeniz yasaktır. Çünkü “Kan bağı sebebiyle haram olanlar, süt emme yoluyla da aynen haram olur.”(Buhari, Nikah 20; Müslim, Rada 2.)

10. Kendileriyle gerdeğe girmiş olduğunuz hanımlarınızın önceki kocalarından olan ve genellikle sizin korumanız altında bulunan üvey kızlarınız ile evlenmeniz de size haramdır. Fakat anneleriyle henüz gerdeğe girmemişseniz, onları boşadıktan sonra kızlarıyla evlenmenizde size bir günah yoktur.

11. Öz oğullarınızın ve torunlarınızın hanımları, yani gelinleriniz,

12. Ve bir kadını, kendi yeğeni, teyzesi halası v e y a bacısı ile aynı nikah altında bulundurmanız da size haram kılınmıştır. Ancak geçmişte olanlar bunun dışındadır. Allah'ın hükmü öğrenilir öğrenilmez evlilik sona erdirildiği takdirde, İslâm'ı tanımadan önce yapılan

gayri meşrû evliliklerden dolayı kişiye sorumluluk yoktur. **Çünkü Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.**

24. Ayrıca, evli kadınlar ile evlenmeniz de size haram kılınmıştır. **Ancak** savaş esiri olarak **elinizde bulunan** cariyeler, —esirler arasında kocalarının bulunmaması şartıyla— **bunun dışındadır.** Savaş esiri kadınlar, asıl memleketlerinde evli bile olsalar cariyeye olarak alınabilir veya kendileriyle evlenilebilir. Çünkü kölelik hâli, önceki nikahı hukuken geçersiz kılar.

Bu yasaklardan ayrı olarak, Peygamberin vefât edip geride bırakacağı eşleriyle evlenmeniz de haramdır (33. Ahzâb: 53).

İşte bu sayılanlar, **Allah'ın size farz kıldığı ilâhî kanunlar** olarak bildirilen ve mutlaka kaçınmanız gereken yasaklardır. **Bunların dışında kalan** diğer kadınlara **geline, iffetli olmak ve fuhuştan uzak durmak şartıyla,** evlilik bedeli olan **mehirlerini ödeyerek onlarla**

evlenmeniz size helâldir. O hâlde, onlardan bir eş olarak yararlanmanıza karşılık, belirlenen mehir ücretlerini vazgeçilmez bir hak olarak kendilerine verin. Fakat mehir miktarı belirlendikten sonra da, karşılıklı anlaşarak belirlenen miktarı yükseltmenizde veya azaltmanızda hiçbir sakınca yoktur.

Kuşkusuz Allah, her şeyi en mükemmel şekilde bilendir, en güzel ve yerli yerince hüküm verendir.

25. Ey İslâm toplumunun yöneticileri, zenginleri, aile büyükleri! İçinizden, Müslüman hür kadınlarla evlenmeye maddî yönden gücü yetmeyenler, savaş esiri olarak elinizde bulunan ve daha sonra Müslüman olmuş cariyelerden birisiyle —çünkü cariyenin mehri hüre nazaran daha düşüktür— evlensinler. Siz de bu konuda onlara yardımcı olun. Böylece fuhşun önüne geçmiş olursunuz. İnsanları toplumsal sınıf ve statülerine göre değil, inanç ve eylemlerine göre değerlendirmelisiniz. Unutmayın

ki, **sizin iman** ve samîmiyet derece**nizi de en iyi bilen** ve cariyelerle evlenebileceğinizi söyleyen, **Allah'tır**. Zaten köle olsun hür olsun, sonuçta **hepiniz aynı** özden ve aynı **soydansınız**. Hiç kimse, doğuştan üstün veya aşağılık olamaz. **O hâlde, zina etmeyen, metres hayatı yaşamayan ve gizli dost tutmayan böyle namuslu cariyelerle, efendilerinin** onları size bağışladığına dâir **iznini alarak evlenin** ve evlilik bedeli olan **mehirlerini de kendilerine güzelce verin**. Eğer evlendikten sonra ceza gerektiren **yüz kızartıcı bir suç işleyecek olurlarsa, onlara, hür kadınlara verilen cezanın yarısını** ı verin. Çünkü cariyelerin toplumsal statüsü ve içinde yetiştikleri olumsuz şartlar, bunu gerektirmektedir.

Bu cariyelerle evlenme izni, içinizden kendine hâkim olamayıp sıkıntıya ve zina tehlikesine düşmekten endişe edenler içindir. Bununla birlikte, bekârlığın sıkıntılarına sabredip, hür bir kadınla evleninceye dek beklemeniz, sizin için daha iyidir. Zira ortak kültürü paylaşan eşler

daha mutlu, sağlıklı ve uyumlu bir aile oluştururlar. Gerçi ne kadar titiz davranırsanız da, mutlaka hatalar, kusurlar olacaktır, fakat ihlâs ve samimiyetle Rabb'inize yöneldiğiniz sürece, bunlar bağışlanacaktır. Çünkü **Allah, çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.** İşte bu merhametin tecellîsî olarak:

26. Allah, dünya ve âhirette mutluluğunuzu sağlayacak prensipleri **size açıkça bildirmek, sizi de öncekilerin yürüdüğü hidâyet yollarına iletmek ve kötülükleri ortadan kaldırıp günahlarınızı bağışlamak istiyor.** İşte bu yüzden size ayetlerini gönderiyor. Hiç kuşkusuz **Allah,** her şeyi en iyi **bilendir,** sizin yararınız için en uygun **hüküm verendir.**

Ama doğru yolda yürümenizi engellemek isteyenler de her zaman olacaktır:

27. Allah, yüzünüze bakıp **sizleri bağışlamak istiyor; arzu ve heveslerin esiri olan kâfir ve münâfıklar ise, büsbütün sapıp yoldan**

çıkmanızı istiyorlar.

28. Buna karşılık **Allah**, gerek din adına uydurulan hurâfelerin, gerekse saçma sapan töre ve geleneklerin sırtınıza acımasızca yüklediği **yüklerinizi hafifletmek istiyor. Çünkü insanoğlu**, ne kadar üstün yeteneklere sahip olsa da mükemmel değildir; birçok yönden **zayıf yaratılmıştır**. O hâlde, her şeyi en mükemmel ve eksiksiz bilen; yanılma ve haksızlık yapma ihtimali olmayan Allah'ın sözüne kulak verin:

29. Ey iman edenler! Birbirinizin mallarını haksız yollarla yemeyin; ancak, karşılıklı anlaşmaya dayalı bir alışveriş, yahut hediye, miras, vasiyet, sadaka, mehir, tazminat gibi meşrû yollarla elde ettiğiniz kazançlar **hariç**. Bununla birlikte, ilk bakışta karşılıklı anlaşmaya dayalı bir alışveriş gibi görünen, fakat aslında, bir tarafın bilgisizliği, tecrübesizliği yahut çâresizliği sebebiyle aldatıldığı, açıkça zarara uğratıldığı ticârî ve hukukî işlemler de haksız kazanç kapsamına girer. **Çünkü** bir kişinin kendisine yapılan haksızlığı

kabullenmesi, bunu zulüm olmaktan çıkarmaz. **Bir de**, haksız yere **birbirinizin canına** veya intihar ederek kendi canınıza **kıymayın! Doğrusu Allah, size karşı** son derece şefkatli ve **merhametlidir**. Siz de O'nun merhametine lâayık olmaya çalışın. Unutmayın ki:

30. Her kim düşmanca duygularının esiri olup **böyle bir zulüm işleyecek olursa, onu cehenneme atacağız! Bu, Allah'a göre çok kolaydır**. O hâlde, hiç kimseye zulüm ve haksızlık etmeyin. Gerçi melekler gibi günahsız olmanızı da beklemiyoruz:

31. Eğer siz, size yasaklanan büyük günahlardan kaçınabilerseniz, Biz de ufak tefek suçlarınızı bağışlar ve sizi muhteşem ikramlarla ağırlayacağımız şerefli bir makâma yüceltiriz! O hâlde, bu nîmetleri kazanmak için gayret gösterin, hiç olmayacak hayaller peşinde koşarak oyalanmayın:

32. Allah'ın, kiminizi diğerlerinden daha

üstün kıldığı ve doğuştan gelen, çalışmakla elde edilemeyen birtakım meziyet ve **nîmetleri** boş bir kuruntuyla **arzu etmeyin**. Çünkü Allah sizi, kendisinin verdiği güç, kabiliyet ve imkanlar oranında değil, içinde bulunduğunuz şartlar dahilinde, bunları ne ölçüde kullandığınıza, bu yolda ne kadar çaba harcadığınıza göre hesaba çekecektir. Dolayısıyla, **erkekler de kendi kazandıklarından bir pay alacaklar, kadınlar da kendi kazandıklarından —güç ve imkânları oranında— bir pay alacaklardır**. Evet, saçma ve anlamsız isteklerde bulunmayın, fakat **Allah'ın lütuf ve nîmetlerinden** size de bahşetmesini, en yüce makamlara çıkarmasını elbette **dileyin! Hiç kuşku yok ki Allah, her şeyi bilmektedir**. Ve her hak sahibine, hakkını verecektir:

33. Gerek ana babalar, gerek diğer akrabalar, gerekse evlilik sözleşmesi yaptığınız kimseler olsun; hepsinin bıraktığı mallar için belirli mirasçılar tayin ettik. O hâlde, her birine paylarını eksiksiz verin. Kuşkusuz Allah, her şeye şâhittir.

Fakat erkek, kadına göre daha çok miras alacaktır, çünkü:

34. Erkekler, hanımlar ını koruyup gözetmekle yükümlü olup, onlar **üzerinde** âmir ve **yöneticidirler. Çünkü Allah,** insanlardan **bazılarını** yaratılışça **diğerlerinden daha üstün kılmıştır.** Daha güçlü, cesaretli ve dayanaklı olan erkek, bu görev için daha uygundur. Tabiatı gereği kadın duygusal, yufka yürekli, zayıf ve nârin olduğundan, aileyi yönetme ve onu dış tehlikelerden koruma görevi onun sırtına yüklenmemelidir. **Ayrıca erkekler,** çalışıp para kazanmak ve **mallarından harcama yaparak** ailenin geçimini sağlamakla yükümlüdürler. Yükümlülük de aynı oranda yetki gerektirdiğinden, aile reisi erkek olmalıdır.

O hâlde, iyi kadınlar, Allah'a gönülden boyun eğen, İslâm'a aykırı bir istekte bulunmadıkları sürece kocalarına **itaat eden ve Allah'ın koruduğu** ve korunmasını emrettiği namuslarını, aile içi mahremiyet ve **gizlilikleri koruyan**

kadınlardır.

Yuvanızın yıkılmasına sebep olabilecek **çirkin** ve iffetsizce **davranışlarından korktuğunuz kadınlara gelince, onlara** önce, Allah'ı ve âhîret gününü hatırlatarak ve yaptıkları çirkin davranışların mutlaka cezalandırılacağı konusunda kendilerini uyararak **güzelce nasihat edin,** isyankârlıklarından vazgeçmezlerse, sizi kaybettikleri takdirde neler hissedeceklerini onlara göstermek için, bir süre ilginizi azaltarak **onları yataklarında yalnız bırakın,** bu da fayda vermeyecek olursa, bir aile faciasını önlemek için son çare olarak, gerekirse **onları** hafifçe **dövebilirsiniz. Eğer** bundan sonra **size itaat ederlerse,** geçmişte olanları affedin; önceki kusurlarını bahane ederek **onları incitmeye kalkmayın.** Unutmayın ki, sizin bir çok günahınızı affeden ve sizden çok daha güçlü olan **Allah yücedir, büyüktür.** Siz de yücelik istiyorsanız, âdil ve merhametli olmalısınız.

Ailede iyice huzursuzluk baş göstermişse, o

zaman iş büyüklere düşer. O hâlde, ey aile büyükleri, hâkimler ve yöneticiler!

35. Şâyet karı kocanın **araların** ı n iyice açılmasından ve artık yuvanın yıkılacağından endişe ederseniz, **erkeğin ve kadının ailelerinden âdil birer hakem** tayin edip onlara **gönderin. Her iki taraf da** iyi niyetle işi **düzeltmek isterlerse, Allah** kalplerine sevgi ve merhamet ilham ederek **o n l a r ı** yeniden **barıştıracaktır.** Öyle ya, **Allah** her şeyi **bilir,** her şeyden **haberdardır.**

Her şeyi bilen Allah, aile ve toplumun huzuru için sizlere emrediyor:

36. Yalnızca Allah’a kulluk ve ibâdet **edin,** **hiçbir şeyi** ve hiç kimseyi **O’na denk tutmayın! Ana babaya ve diğer yakın akrabaya, yetimlere ve yoksull ara,** gerek soy, gerek mesafe, gerekse inanç bakımından size **yakın ve uzak komşulara, birlikte olduğunuz iş, yol veya hayat arkadaşınıza,**

yolda kalmış kimselere, emriniz altındaki köle, cariyeye, hizmetçi ve işçi lere iyilik edin. Şunu iyi bilin ki Allah, kendini beğenen kibirli insanları sevmez:

37. Onlar, hem kendileri cimrilik yapar, hem de çevresindekiler e cimriliği tavsiye ederler. Allah'ın kendilerine lütfedip bağışladığı nîmetleri yoksullara vermemek için gizlerler. İşte böyle nankörlere, alçaltıcı bir azap hazırladık!

O hâlde cimri davranmamalı, mallarınızı Allah için harcamalısınız, fakat:

38. Allah'a ve âhiret gününe gerçekte inanmadıkları hâlde, sırf başkalarına gösteriş yapmak amacıyla mallarını yoksullara harcayanları da Allah elbette sevmez. Evet, şeytanı arkadaş olarak seçenler, ne kötü bir arkadaş ediniyorlar!

39. Oysa Allah'a ve âhiret gününe inanıp O'nun bağışladığı nîmetlerden bir kısmını

O'nun yolunda **harcamış olsalardı, kendileri için ne iyi olurdu!** Şunu unutmasınlar ki, **Allah onları** ve yaptıkları kötülükleri **gâyet iyi biliyor.** Ve hepsinin hesabını soracaktır

40. Çünkü Allah, hiç kimseye zerre kadar bile haksızlık etmez; küçük olsun büyük olsun, herhangi bir iyilik yapılmışsa, onu kat kat artırır ve ayrıca kendi katından büyük bir ödül bahşeder.

Buna rağmen, ne cüretle Allah'ın ayetlerine karşı gelebiliyorlar?

41. Peki, Diriliş Günü her ümmetten bir Peygamberi kendi ümmetine karşı şâhit tutacağımız gibi, seni de ey Muhammed, bu ümmete karşı şâhit tuttuğumuz zaman, o günahkârların hâli nice olacak?

42. Bugün Allah'ın ayetlerini inkâr edip Peygambere başkaldıranlar, o Gün cehennem azâbını karşılarında görünce, “Âh, keşke mezarımızdan hiç çıkarılmasaydık da, toprak olup

gitseydik!” diye feryat ederlerken, **yerin dibine geçirilmiş olmayı ne kadar da arzu edecekler!** İşte o gün zâlimler, yaptıklarının hesabını bir bir verecek **ve olup biten hiçbir şeyi Allah’tan gizleyemeyecekler!**

O hâlde Allah’a gönülden itaat etmeli, hele bu itaatin en önemli göstergesi olan namazı, gözünüz gibi korumalısınız:

43. Ey iman edenler! Sarhoşluk verici her türlü içkiden, uyuşturucudan uzak durun! Ama eğer bu günahı işleyip sarhoş olmuşsanız, **sarhoşken, ne söylediğinizi bilinceye**, yani iyice ayılıp kendinize gelinceye **kadar** namaza yaklaşmayın **ve** cinsel ilişki veya şehvetle meni boşalması sonucu boy abdesti almanız gereken bir durumda, yani **cünüp iken de**, —hastalık, **yolculuk** ve su bulamama **durumu hariç**— tepeden tırnağa **yıkayıp** boy abdesti almadıkça, yine **namaza yaklaşmayın**. Ay hâli görmekte olan bir kadın da aynen cünüp gibidir. Cünüp olan kişi boy abdesti almadıkça namaz kılamaz, Kur’an

okuyamaz, Kâbe'yi tavaf edemez ve mescide giremez.

Ama eğer hasta veya yolculuk hâlinde iken abdest almanız veya yıkanmanız gerektiği hâlde, buna imkân bulamamış **iseniz, yâhut** hasta veya yolcu olmadığınız hâld e, **tuvalet ihtiyacınızı gidermiş veya bir kadınla aşırı derecede şehvet uyandıracak şekilde temasta bulunmuş olur da,** abdest alacak veya yıkanacak **su bulamazsanız,** ya da bulduğunuz suyu kullanmanıza herhangi bir engel varsa, o zaman, namaza bir ön hazırlık olarak şöyle teyemmüm alın: **temiz bir toprak** veya taş, kireç, kum ve benzeri toprak cinsinden bir madde **bulun ve** ona ellerinizi hafifçe sürüp çırttıktan sonra, ellerinizi **yüzünüze ve kollarınıza sürün.** Zorunlu hâllerde, bu da abdest veya gusül yani boy abdesti yerine geçer.

İşte Allah, size böyle kolaylıklar sunuyor. Zira **Allah çok merhametli, çok bağışlayıcıdır.**

Namaz ve diğer ibâdetlerle içe doğru derinleşirken, dış dünyayı da ihmal etmeyin. Çünkü her zaman çevrenizde, size kin besleyen düşmanlarınız olacaktır:

44. Kendilerine Kitaptan bir pay ver ilen şu Yahudilere bir baksana; doğru yolu bırakıp sapıklığı tercih ettikleri yetmiyo rmuş gibi, sizin de yoldan çıkmanızı istiyorlar! Üstelik bunu, size dost görünerek yapmaya çalışıyorlar.

45. Korkmayın, Allah kimlerin size düşmanlık beslediğini çok iyi biliyor. O hâlde, dostunuzu düşmanınızı O'nun direktifleri doğrultusunda belirleyin. Unutmayın ki, size dost olarak da, yardımcı olarak da Allah yeter. Bu yüzden sizi savaş meydanında yenemeyeceklerini anlayan kâfirler, türlü planlarla, hile ve tuzaklarla aranıza fitne sokmaya çalışacaklar:

46. Yahudiler arasında öyle düşük karakterli kimseler var ki, kelimelerle oynayıp anlamlarını çarpıtıyor ve Peygamberin

huzurunda konuşurken, güya **inancınıza hakaret amacıyla** tıpkı sarhoş gibi **dillerini eğip bükerek**:

“Semi’na ve eta’na!: İştittik ve itaat ettik” yerine
“Semi’na ve asayna!: İştittik ve i syan ettik!”
diyorlar.

“Sen izin vermedikçe konuşam ayız!” veya **“Asıl sen bizi dinle, çünkü sen dinlenilmeye lâayık değilsin!”** anlamına gelebilecek kaypak kelimelerle
“Vesma’ ğayra musma’!” diyorlar.

V e hem “Bizi gözet!”, hem de “Hey, bizim çoban!” anlamına gelebilecek şekilde **“Râinâ!”**
diyorlar.

Hâlbuki onlar, kelimeleri çarpıtmadan, adam gibi;

“İştittik ve itaat ettik!” “Bize kulak ver!” ve “Bizi gözet ve âdil bir hakem ve yönetici olarak aramızda hükmet!” demiş olsalardı, elbette bu, kendileri için en doğru ve en uygun

davranış olurdu. Fakat öyle olmadı, çünkü Allah, nankörce davranıp Son Elçiyi inkâr etmeleri yüzünden kalplerini mühürleyerek onları lânetlemiştir, bundan dolayı içlerinden pek azı hariç, iman etmezler.

Ama her şeye rağmen, bu lânetten kurtulmaları mümkündür:

47. Ey kendilerine Kitap verilmiş olan Yahudi ve Hristiyan lar! Elinizdeki tahrif edilmemiş ilâhî bilgileri onaylayıp pekiştirmek üzere indirmiş olduğumuz şu Kur'an'a iman edin! Aksi hâlde, ya bazılarınızın hakîkati işitme, görme ve dile getirme yeteneklerini tamamen ellerinden alarak yüzlerini silip arkasına döndüreceğiz, ya da Cumartesi yasağını çiğneyenleri lânetlediğimiz gibi, sizi de ömür boyu alçaklık ve perişanlığa mahkûm ederek lânetleyeceğiz! Allah'ın emri, mutlaka yerine getirilecektir.

Sakın ola ki, “Ne de olsa Allah’a iman ediyoruz,

nasılsa bağışlanırsınız!” ümidiyle Allah’ın ayetlerine sırt çevirmeyin! Unutmayın ki:

48. Allah, kendisine ortak koşulmasını —zamanında tövbe edilmediği takdirde— asla bağışlamaz. Bir kimse Allah’a inansa bile, O’ndan başka ilâhlara tapınarak yahut ilâhî hükümleri reddedip arzu ve heveslerini ilahlaştırarak Allah’a ortak koşar ve tövbe etmeden ölürse, Allah onu asla affetmeyecektir. **Bundan daha hafif günahları ise, dilediği kimseler için bağışlayabilir.** Fakat müşriklerin bağışlanması, asla söz konusu olamaz. Çünkü **Allah’a ortak koşanlar, O’na iftira ederek korkunç bir günah işlemişlerdir!**

49. İşledikleri bunca günahları görmezlikten gelerek tertemiz olduklarını iddia edenleri görüyorsun, değil mi? Hayır, “Benim kalbim temiz!” demekle hiç kimse temizlenmiş olmaz, **aksine Allah, dilediğini tertemiz kılıp yüceltir.** Dolayısıyla gerçek anlamda temizlik, ancak O’nun hoşnutluğunu kazanmakla elde

edilebilir. Bunun da tek yolu, O'nun gönderdiği ilkelere uygun bir hayat yaşamaktır. Demek ki, —hangi ırktan, hangi sınıftan olursa olsun— **hiç kimseye kıl kadar haksızlık edilmeyecek**, hiç kimseye hak etmediği bir ceza veya ödöl verilmeyecektir.

50. Bak, nasıl da Allah'a karşı olmadık yalanlar uyduruyorlar! “Allah bizi ayrıcalıklı bir millet olarak seçip yüceltmıştır ve ne yaparsak yapalım, bizi asla cezalandırmayacaktır! Bu yüzden, O'nun gönderdiği Son Elçiye ve Kur'an'a iman etmek zorunda değiliz!” diyerek, hiç çekinmeden O'nun adına yalan söylüyorlar! **Bu apaçık gün a h**, baş aşağı cehenneme atılmaları için **onlara yeter!**

51. Kendilerine Kitaptan bir pay verilenlere bir baksana; hükmüne kayıtsız şartsız boyun eğdikleri din adamlarına, yani **cibt'e** ve ilâhî kanunlara aykırı hükümler veren azgın güçlere, yani **tağut'a inanıyorlar. Ayrıca,** putperest **kâfirler için, “Bunlar ne kadar**

müşrik olsalar da, **Müslümanlardan daha doğru yoldadırlar!” diyorlar.** Aslında böylece, kendi dinlerini de inkâr etmiş oluyorlar.

52. İşte bunlar, Allah’ın lânet ettiği kimselerdir! Allah da kime lânet etmişse, artık onu kurtaracak bir yardımcı bulamazsın.

53. Bunlar hangi yetkiyle dilediklerini cennetlik, dilediklerini cehennemlik ilân ediyorlar? **Yoksa onlara ilâhî egemenlik ve hükümranlıktan bir pay mı verilmiş? Eğer öyle olsaydı** ve bu cimri insanlara bu konuda yetki verilseydi, **insanlardan bir incir çekirdeği kadar iyiliği bile esirgerlerdi.**

54. Yoksa onlar, kendi ırkları dışındaki insanları, **Allah’ın engin rahmetiyle onlara verdiği** Kitap, Peygamberlik gibi nîmetler **yüzünden kısıkanıyorlar mı? Oysa** daha önce **İbrahim’in nesline —ki sen de o nesildensin— Kitap ve Kitaptaki bilgileri pratik hayata uygulama**

yeteneği olarak hikmet vermiş ve onlara büyük bir hükümranlılık bahşetmiştik.

55. Ama hâlâ içlerinde ona inananlar da var, ondan yüz çevirenler de var. İşte, şimdi de Son Elçiyi yalanlıyorlar. O hâlde, onlara cehennemin çılgın alevi yeter!

56. Evet, ayetlerimizi inkâr edenleri öyle korkunç bir ateşe atacağız ki, derileri kavrulup döküldükçe, azâbı iyice tatsınlar diye, her defasında onun yerine taze deriler yaratacağız.

Kuşkusuz Allah, sonsuz ku dret ve hikmet sahibidir.

57. İman edip doğru ve yararlı işler yapanlara gelince, onları da ağaçlarının altından ırmaklar akan ve sonsuza dek içinde yaşayacakları cennet bahçelerinde ağırlayacağız. Onlara orada tertemiz eşler vardır. Biz onları, koyu bir gölgeliğe, yani olabildiğince keyif ve mutluluk içinde yaşayacakları

sonsuz nîmetler diyarına **yerleştireceğiz**. İşte bu nîmetleri hak edebilmeniz için:

58. Allah size, emânet ve yetkileri o konuda güvenilir ve yetenekli olan ehline vermenizi ve insanlar arasında hüküm verdiğiniz zaman, kim olursa olsun adâletle hükmetmenizi emrediyor. Bakın, Allah size ne güzel öğüt veriyor! Hiç kuşkusuz Allah her şeyi işitendir, bilendir.

Ve işte, en büyük emânetin verileceği yer:

59. Ey iman edenler! Allah'a kayıtsız şartsız itaat edin, O'nun buyruklarını size ileten bir elçi olarak, Peygambere de kayıtsız şartsız itaat edin; bir de, Kur'an ve Sünnete aykırı hüküm vermedikleri sürece, sizin gibi müminlerden olan ve bu iki kaynak tarafından yetki sahibi kılınan kimselere, yani Müslüman ve âdil yöneticilere, İslâm âlimlerine, aile büyüklerini ve birlikte yaşadığınız insanlardan sizden herhangi bir şey isteyenlere ve benzerlerine itaat edin! Fakat onlara

itaat, Allah’a ve Peygambere itaat gibi kayıtsız şartsız olmamalıdır:

Şâyet böyle, sizden bir şeyler isteyen, size yaşıntınızla ilgili emirler veren insanlarla **herhangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, —eğer Allah’a ve âhiret gününe gerçekten inanıyorsanız— o anlaşmazlık konusunu Allah’a ve Peygambere danışmalısınız.** Yani, yöneteni-yönetileniyle, âlimi-câhiliyle, kadını-erkeğiyle ey müminler! Hayat programınızla ilgili, sizi yöneten idarecilerle, size dininizi öğreten âlimlerle, ailenizin bir ferdiyle veya diğer insanlarla her hangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, çözüm için Allah’ın kitabına, yani Kur’an’a ve Peygamberin Allah’tan aldığı diğer talimatlara, yani Sünnet’e başvurmalısınız. Bunu yapmak için de, —en azından ortaya konan delilleri anlayabilecek düzeyde— Kur’an ve Sünnet bilgisine sahip olmanız gerekmektedir.

Eğer anlaşmazlığın çözümüyle ilgili Kur’an ve Sünnette açık bir hüküm bulamazsanız, bu iki

kaynağın temel prensipleri çerçevesinde anlaşacağınız çözümler üretmelisiniz.

İşte bu, sizin için en hayırlı ve sonuç itibariyle en güzel davranış şeklidir. Ve bu konudaki tavrınız, kimin Müslüman kimin münâfık olduğunu ortaya koyacaktır:

60. Ey Peygamber! Sana indirilen ve senden önce indirilmiş olan Kitaplara inandıklarını iddia eden şu ikiyüzlülerin hâllerine bir baksana; hem Müslüman olduklarını söylüyorlar; hem de Kur'an'ın hükmünü terk edip **tağut'un**, yani Allah'ın hükümlerini hiçe sayan o azgın kâfirlerin **hakemliğine başvurmak** ve onların egemenliği altına girmek **istiyorlar.**

Hâlbuki kendilerine, (2. Bakara: 256'da) tağut'u kesinlikle reddetmeleri emredilmişti. Ne var ki şeytan, onları doğru yoldan uzaklaştırıp büsbütün saptırmak istiyor.

61. Onlara, “Haydi; imanınızın gereği olarak

Allah'ın indirdiği Kur'an'ın hükmüne ve Peygamberin sünnetine gelin!" denildiği zaman, bu münâfıkların senden büsbütün yüz çevirdiklerini görürsün.

62. Kendi elleriyle yaptıkları kötülükler yüzünden başlarına bir felâket gelince, nasıl da sana gelip "Bizim amacımız iyilik etmek v e müminlerle kafirler arasını uzlaştırmaktan başka bir şey değildi!" diye Allah'a yeminler ediyorlar!

63. Ama Allah, kalplerindeki gerçek niyetlerini bilmektedir. O hâlde, onları Allah'a bırak fakat tebliğ görevini asla ihmal etme: Bizzat kendilerini ilgilendiren, iç dünyalarına seslenen açık, anlaşılır, güzel ve etkileyici sözlerle onlara öğüt ver. Allah'ın Elçisine karşı gelenler, şunu iyi bilsinler ki:

64. Biz her Peygamberi, ancak —Allah'ın izniyle— kendisine itaat edilsin diye gönderdik. Peygambere itaat edilmeyecekse,

onun Peygamber olmasının ne anlamı kalır? Kur'an hayat nizamı olmayacaksa, ona iman iddiasının ne değeri olur?

Eğer onlar günah işleyerek kendilerine zulmettikleri vakit, ümitsizliğe kapılmadan derhâl tövbe ederek senin huzuruna gelip içtenlikle Allah'tan bağışlanma dilemiş olsalardı; Peygamber de bağışlanmaları için duâ etmiş olsaydı, Allah'ın ne kadar bağışlayıcı ve merhametli olduğunu elbette göreceklerdi.

65. Hayır! İnanan bir insan, Allah'ın kanunlarına nasıl karşı gelebilir? Ey Muhammed! Rabb'ine yemin olsun ki, onlar, aralarında anlaşmazlığa düştükleri konularda seni hakem tayin edip de, verdiğin hükme karşı içlerinde en ufak bir burukluk bile duymadan tam anlamıyla teslim olmadıkları sürece, iman etmiş olamazlar!

66. Demek onlara, “Allah yolunda savaşarak

canlarınızı fedâ edin!” ya da “Zulmün egemen olduğu yurdunuzdan çıkın ve Allah yolunda hicret edin!” diye emretmiş olsaydık, —içlerinden pek azı hariç— emrimize karşı geleceklerdi.

Oysa kendilerine verilen öğütleri tutsalardı, elbette bundan kendileri kazançlı çıkar, üstelik daha sağlam ve sağlıklı bir inanca kavuşarak, istikrarlı bir toplum meydana getirmiş olurlardı.

67. O takdirde biz, elbette onlara katımızdan büyük bir ödül bahşeder,

68. Ve kendilerini dosdoğru yolailetirdik.

69. Çünkü her kim Allah’a ve Peygambere itaat ederse, işte onlar, mahşer günü Allah’ın nîmetler bahşettiği Peygamberlerle, doğruluktan ayrılmayan siddıklarla, Allah yolunda seve seve canlarını fedâ ederek hakîkate şâhitlik eden şehitlerle ve iman, ahlâk ve ibâdetle ihsan mertebesine ulaşmış olan sâlihlerle

birlikte olacaklardır. Ne güzel arkada ştır onlar!

70. İşte bu nîmetler, doğrudan doğruya Allah'ın lütfudur. Her şeyi bilen bir şâhit olarak, Allah yeter! İşte bu lütfu kazanmak için:

71. Ey iman edenler! Düşmana karşı her türlü hazırlığınızı yaparak, duruma göre küçük gruplar hâlinde veya topluca Allah yolunda savaşa çıkın!

72. İçinizden, işi ağırdan alan ve yetişemedim bahanesiyle sizinle birlikte savaşa gelmeyen münâfıklar da olacak: Siz savaştayken başınıza bir felâket gelecek olsa, bu tip münâfık, “Allah yüzüme baktı da beni korudu, iyi ki onlarla birlikte değildim!” der.

73. Fakat Allah'tan size zafer ve ganîmet gibi bir nîmet erişecek olsa, sanki kendisiyle aranızda hiçbir dostluk ilişkisi olmamış bir yabancı gibi davranarak, “Ah, keşke ben de onlarla birlikte olsaydım da, kazandıkları

ganîmetlere ortak olarak **büyük bir başarı elde etseydim!”** der.

74. O hâlde, dünya hayatı nın gelip geçici menfaatleri karşılığında âhiretin sonsuz nîmetlerini kazanmak isteyenler, Allah yol u n d a mallarını, canlarını fedâ ederek savaşırlar! Çünkü Allah yolu nda savaşanlara, —ister şehit edilsin, ister gazi olup zafer kazansın— Hesap Gününde büyük bir ödül vereceğiz!

75. Size ne oldu ki, “Ey Rabb’imiz! Bizi şu zâlimler diyarından kurtar; lütfen bize elimizden tutacak bir dost, zalimlere karşı bizi koruyacak bir yardımcı gönder!” diye yalvaran şu çaresiz erkekler, kadınlar ve çocuklar için Allah yolunda savaşmıyorsunuz? Unutmayın ki;

76. İnananlar Allah yolunda, kâfirler ise kendilerini ilâh yerine koyan azgın yöneticilerin, yani tağutların yolunda savaşırlar. O hâlde,

şeytanın dostlarına karşı savaşın! Eğer sebat gösterirseniz, kesinlikle gâlip geleceksiniz. Çünkü **şeytanın hilesi, gerçekten pek zayıftır.** Eğer insan günah işliyorsa, bunun sebebi bizzat kendisidir:

77. Şu kimselerin hâline ibret nazarıyla **bir baksana:** Onlar, Allah yolunda savaşmakta pek hevesli görünüyorlardı. Fakat henüz yeterli şartlar oluşmadığından, **kendilerine:**

“Size eziyet eden zâlimlere karşı şimdilik sabredin, savaştan **elinizi çekin. Namazı kılın, zekâtı verin** ve yoğun bir tebliğ faaliyetine girişerek, sağlam bir toplumun temellerini atın!” **denilmişti.** Fakat zamanı gelip de **onlara** Allah yolunda **savaş emredilince, içlerinden bir grup Allah’tan korkarcasına, hattâ daha büyük bir korkuyla düşmandan korkarak:**

“**Ey Rabb’imiz, niçin bize savaşmayı emrettin? Bize biraz daha süre tanısaydın da azıcık daha yaşasaydık olmaz mıydı!”**

demeye başladılar. Onlara de ki:

“Bu dünyanın nîmetleri hem gelip geçici, hem de çok azdır. Oysa kötülüklerden korunabilenler için âhiret çok daha hayırlıdır. Korkmayın, hepiniz hak ettiğiniz ödülü alacaksınız ve hiç birinize zerre kadar olsun haksızlık yapılmayacak.”

Kaldı ki, Allah yolunda olmasa bile, er geç ölümle yüz yüze gelmeyecek misiniz?

78. Her nerede olursanız olun, sapasağlam kaleler içinde korunmuş bile olsanız, hattâ gökteki yıldızlara dahî çıksanız, eninde sonunda ölüm gelip sizi bulacaktır. Öyleyse, ölüm korkusuyla vazifeden kaçmanın ne anlamı var? Fakat münâfıklar, kendilerine bir iyilik ulaştığında, “Bu Allah’tandır.” diyorlar fakat başlarına bir kötülük gelince, “Bu senin uğursuzluğun yüzündendir, ey Muhammed!” diyorlar. Böylece senin şahsında İslâm’ı mahkûm etmeye çalışıyorlar. Onlara de ki:

“Hayır! Bütün iyilik ve kötülükler, —her ne kadar bazılarının meydana gelmesine sizin tercih ve irâdeniz sebep olmuş ise de— **hepsi Allah’ın katındandır.** Yani, O’nun izni ve irâdesi ile dir. Çünkü O izin vermedikçe, hiçbir şey gerçekleşmez. İyi veya kötü, var olan her şey sonuçta O’nun yaratması ve takdiri ile dir. Fakat bundan yola çıkarak, ‘İyilik ve kötülük Allah’tandır yani onlara Allah sebep olmuştur’ denilemez. Zira O, kötülük yapılmasına razı değildir, dolayısıyla razı olmadığı şeyin müsebbibi de olamaz.”

O hâlde, bu insanlara ne oluyor ki, söylenenleri doğru anlamaya bir türlü yanaşmıyorlar? Doğrusu şu ki:

79. Ey insanoğlu! Sana ulaşan her iyilik, —onu kendi irâdenle çalışarak elde etmiş olsan bile— gerçekte **Allah’tandır.** Çünkü bütün iyiliklerin, güzelliklerin kaynağı O’dur. Seni yaratan, iyilik yapma kudret ve irâdesini sana bahşeden ve bu iyilikleri yapmanı emreden, Allah’tır. **Başına gelen her kötülük de, —Allah’ın katından, yani**

O'nun izni ve irâdesi ile olsa da— **senin kendi** günahın yüzü**ndendir**. Çünkü Allah, yapılmasına onay vermediği hiçbir şeyin müsebbibi değildir. Eğer sen, Allah'ın sana bağışladığı imkân ve yetenekleri O'nun istediği yönde kullanmayıp cezayı hakketmişsen, bunun sorumlusu yalnızca sensin.

Dikkat edin, burada sözü edilen kötülük, imtihân gereğince insanın başına gelen kaza, hastalık, sakatlık, iflâs, ölüm gibi hâller veya zâlimlerin baskı ve eziyetlerine uğramak, imtihan gereği sıkıntı çekmek gibi “kötü gibi görünen şeyler” değil, kişiyi Allah’ın rahmetinden uzaklaştıran ve hoşnutluğundan mahrum bırakan “gerçek” kötülüktür. Unutmayın ki, insano ğlunun sınırlı bilgisiyle kötü zannettiğı bir çok şey, aslında kendi yararına olabilir. Dolay ısıyla, imtihân hikmetince insanın başına gelen bu tür ‘kötülükler’ size verilmiş bir ceza değil, aksine birer ilâhî lütuf olduğundan, elbette Allah’tandır.

Sonuç olarak, yaratma ve izin verme bakımından iyilik de kötülük de Allah’ın katındandır, fakat onay verme ve razı olma bakımından iyilikler Allah’tan, kötülükler ise kendi tercih ve irâdesiyle onu gerçekleştiren insandandır.

Ey Muhammed! Münâfıkların sözlerine üzülme, sen hiçbir zaman kötülük kaynağı olamazsın. Zira **Biz seni, insanlığa** iyilik ve güzellikleri öğreterek

hayırlara vesîle olan mübarek **bir Elçi olarak gönderdik.** Buna **şâhit olarak da, Allah yeter:**

80. Kim Peygambere itaat ederse, gerçekte Allah’a itaat etmiş olur. Kim de yüz çevirecek olursa, üzülmeye, sen onların inkârından sorumlu değilsin. Çünkü Biz seni, onların başına bekçi olarak göndermedik. Sen onları doğru yola getirmek için gayret gösterirken;

81. Münâfıklar, yüzüne karşı “Emrindeyiz!” diyorlar. Fakat içlerinden bir kısmı, senin yanından ayrılır ayrılmaz, sabahlara kadar önceki söylediklerinin tam tersi plânlar kuruyorlar. Fakat Allah, gece boyunca kurdukları bu hileleri bir bir kaydediyor. Ve hepsinin cezasını da bir bir verecektir! O hâlde, artık onlara fazla yüz verme! Sana zarar verirler diye de korkma, Allah’a güven! Zira güvenilir bir vekil olarak, sana Allah yeter! O hâlde, sürekli Kur’an’ı gündeme getirerek onları düşünmeye dâvet et:

82. Onlar, Kur'an'ı hiç araştırıp üzerinde düşünmüyorlar mı? Çünkü, eğer Allah'tan başkası tarafından meydana getirilmiş olsaydı, yirmi üç yıl gibi uzun bir sürede tamamlanan bu kitabın **içinde bir çok** tutarsızlıklar, akıl ve sağduyu ile bağdaşmayan nice yanlışlık ve **çelişkiler** **göreceklerd i !** Fakat hiçbir çelişki bulamadılar ve bulamayacaklar, çünkü onu gönderen Allah'tır! Ne var ki münâfıklar, bu kitaba kulak verecekleri yerde, yalan haberler düzerek veya bire on katarak Müslümanların gözünü korkutmaya çalışıyorlar. İşin kötüsü, bazı saf ve bilgisiz Müslümanlar da onları destekleyerek zulme ortak oluyor:

83. Onlara, İslâm toplumunun güvenliğini ilgilendiren veya müminler arasında ümitsizlik ve paniğe yol açabilecek bir söylenti ya da önemli bir haber ulaşınca , olayın içyüzünü araştırmadan ve sebep olabileceği zararları hiç düşünmeden, hemen **onu** sağa sola **yayarlar.**

Hâlbuki, bu haberi duyar duymaz, **onu**

Peygambere ve aralarındaki yetki sahibi kimselere (4. Nisa: 59) iletmiş olsalardı, o yetkililer arasından bu tür haberlerden doğru hüküm çıkarma becerisine sahip olanlar, o n u titizlikle araştırıp haberin aslını ortaya çıkaracak ve buna karşı neler yapılması gerektiğini bileceklerdi.

Bakın, eğer Allah'ın size lütuf ve merhameti olmasaydı, pek azınız hariç, şeytanın ve o münâfıkların peşine takılıp gitmiştiniz!

84. O hâlde, ey hakikat yolunun yolcusu! Tek başına kalmış olsan bile cihâdı terk etme, zâlimlere karşı Allah yolunda savaş! Unutma ki sen, ancak kendi eylemlerinden sorumlusun. Bu sorumluluğun gereği olarak, bütün inananları cesaretlendirerek savaşa teşvik et ve hiçbir zaman ümidini yitirme; **çünkü** siz üzerinize düşeni yaptığınız takdirde, **Allah kâfirlerin gücünü kıracaktır!** Unutma ki, **Allah'ın kudreti sınırsız, cezası da pek çetindir!**

Bunun için, zâlimlerin vereceği cezadan korkmamalısın! Hem Allah yolunda savaşmalı, hem de gâfil müminleri uyandırıp bu mücâdeleye yönlendirmelisin. Çünkü:

85. Kim güzel ve yararlı bir işe aracılık ederse, o işten kazanılacak mükâfâtta kendisine de bir pay vardır. Kim de kötü ve zararlı bir işe aracılık ederse, ondan doğacak zararlarda kendisine de bir sorumluluk payı vardır. Böylece her insan, yaptığığının karşılığını tam olarak görecektir. **Çünkü her şey, Allah'ın kudret ve gözetimi altındadır.**

Allah yolunda böyle amansız mücâdele verirken, barış ve dostluk amacıyla size uzatılan eli geri çevirmeyin:

86. Düşman topraklarında bulunduğu hâlde, kendisinin Müslüman olduğunu veya size karşı barışçıl amaçlar taşıdığını ifâde etmek üzere, size biri tarafından “Selâmün aleyküm!” diye selâm verildiği veya düşmanlarınız tarafından size hayat

haklı tanınıp barış teklif edildiği **zaman, siz** bu selâma ve barış teklifine **ondan daha güzeliyle, ya da** en azından **aynen karşılık verin!** Şunu hiç unutmayın ki, **Allah, her şeyin hesabını tutmaktadır.** Ve bu hesaplar, boşu boşuna tutulmuyor:

87. Allah, —ki O’ndan başka boyun eğilecek, emrine kayıtsız şartsız itaat edilecek hiçbir otorite, hiçbir **ilâh yoktur—** gerçekleşeceğini de **asla şüphe olmayan Diriliş Gününde** hepinizi **bir araya toplayacak** ve yaptıklarınızın hesabını bir bir soracaktır. Evet, **Allah’tan daha doğru sözlü kim vardır?**

Ey iman edenler! Allah doğruyu yanlıştan, hakkı bâtıldan bu kadar net çizgilerle ayırmışken;

88. Neden münâfıklar hakkında iki gruba ayrılıp birbirinizle çekişiyorsunuz? Nasıl olur da, Müslüman olduklarını söyledikleri hâlde, hiçbir mazeretleri yokken Mekke’de, kâfirler arasında kalan, kâfirler gibi yaşamaya devam eden ve

müminlere karşı zâlimlerin safında yer alan sözde müminler hakkında “Acaba bunları mümin kardeşlerimiz olarak mı göreceğiz, yoksa onlara kâfir muamelesi mi yapacağız? Bunlardan birini düşman saflarında gördüğümüzde, onunla savaşıyor muyuz, yoksa onu bırakacak mıyız?” diye aranızda yersiz ve kırıcı tartışmalara giriyorsunuz? **Oysa Allah, işledikleri günahlardan dolayı onları yeniden inkâr bataklığına gömerek baş aşağı etmiştir! Allah’ın saptırdığı kimseleri siz mi doğru yola getireceksiniz?** Dinden dönüp kâfir oldukları bizzat Allah tarafından tescil edilen bu münâfıkları hâlâ Müslüman mı sayacaksınız? Kur’an’ın kriterlerine göre kâfir sayılanları, hangi beşerî değer yargısı mümin yapabilir? Asla! Çünkü **Allah’ın saptırdığına, hiç bir çıkış yolu bulamazsın!**

89. Onlar, sizin de kendileri gibi inkâra saplanıp aynı duruma düşmenizi istiyorlar. O hâlde bunlar, zulüm sistemini ayakta tutan bir tuğla olmaktan vazgeçip Allah uğrunda İslâm diyarına hicret etmedikleri ve müminler safında

yerlerini almadıkları sürece, onlardan hiçbirisini dost edinmeyin ve yardımına koşulması gereken bir din kardeşi olarak görmeyin! Şâyet bu uyarılara aldırmayıp yüz çevirecek olurlarsa, o zaman onları savaş meydanında gördüğünüz yerde yakalayıp öldürün! Ayrıca, onlardan hiçbirini kendinize dost ve yardımcı edinmeyin!

90. Ancak sizinle aralarında antlaşma bulunan dost ve müttelik bir topluma sığınanlar; yâhut ne sizinle, ne de kendi halkıyla savaşmayı içlerine sindiremedikleri için, tarafsız kalmak şartıyla yanınıza gelenler bunun dışındadır, onlara dokunmayın! Düşünün ki, eğer Allah dileseydi, onları başınıza musallat ederdi de, bunca zâlim varken, bir de onlar sizinle savaşmışlardı. O hâlde, durumunuza şükredin ve bilin ki; eğer onlar sizinle savaşmaktan uzak durur, barış ve dostluk içinde yaşamak isterlerse, onlara karşı savaşma konusunda Allah size hiçbir yetki vermemiştir.

91. D i ğ e r birtakım insanlar da göreceksiniz ki; ne sizinle, ne de kendi soydaşlarıyla başlarının derde girmesini istemezler; ama ne zaman Müslümanlar aleyhinde bozgunculuk ve fitneye çağırılırsalar, ona koşar, gözü kapalı ta içine dalıverirler.

Eğer bunlar, sizi rahat bırakmaz, sizinle barışa yanaşmaz ve ellerini fitne fesattan çekmezlerse, onları savaş alanında gördüğünüz yerde yakalayıp öldürün! İşte kendilerine karşı savaşmanız konusunda size açıkça yetki verdiğimiz ki mseler, bunlardır.

Bir de, hicret etmeye gücü yetmediğinden, düşman diyarında yaşamak zorunda kalan Müslümanlar var ki, onlara zarar vermemek için son derece dikkatli olmalısınız, çünkü:

92. Bir mümin suçsuz bir insanı, özellikle de bir mümini —yanlışlık dışında— asla öldüremez! Çünkü inancı buna izin vermez. Kim İslâm devletinin koruması altında bulunan

veya İslâm devletiyle barış hâlindeki bir devlete mensup olan **bir mümini yanlışlıkla öldürürse, Müslüman bir köle veya cariyeye azat etmeli** ve bunun yanı sıra, öldürülenin meşrû varisleri olan **ailesine** en az yüz deve veya iki yüz sığır yahut iki bin koyun/keçi tutarında **fidye vermelidir. Ancak** öldürülenin varisleri kan diyetinden vazgeçerek kâtili **bağışlarsa, o zaman başka.** Bu durumda kâtilin fidye vermesi gerekmez, fakat köleyi yine azat etmelidir. Fidyenin miktarı, zaman ve zemine göre İslâm âlimleri tarafından yeniden belirlenebilir.

Eğer bu yanlışlıkla öldürülen kişi **mümin olmakla birlikte, size düşman olan** ve kendileriyle fiilen savaş hâlinde olduğunuz **bir devlete veya topluluğa mensup ise,** kâtilin yalnızca **mümin bir köle veya cariyeye azat etmesi** yeterlidir. Bu durumda öldürülen kişi, Müslümanlarla sıcak savaş hâlindeki bir toplumda kalmakla kendi canını tehlikeye attığından ve onun ailesine diyet ödemek düşmanı maddî yönden desteklemek anlamına geldiğinden, onun için kan

diyeti ödenmez.

Böyle bir topluma mensup bir kâfir —ki düşman askeri sayılır— yanlışlıkla öldürülürse ne diyet gerekir, ne de kefareet.

Ama öldürülen kişi ister mümin, ister kâfir olsun, **sizinle antlaşmalı** olup da Müslümanlarla barış içinde yaşayan **bir** devlete veya **topluluğa mensup ise**, aynen İslâm devletinde öldürülmüş gibi kabul edilir. Bu durumda kâtil, öldürülenin **ailesi** ne yukarıda açıklanan miktarda **fidye** **vermeli ve Müslüman bir köle veya cariye** **azat etmelidir.**

Ama her kim fakir olduğu için bunları **bulamayacak olursa, Allah tarafından tövbesinin kabul edilmesi için, aralıksız iki ay oruç** tutması gerekir. Oruç tutacak gücü de yoksa, Allah'tan bağışlanma dilemekle yetinir.

Allah her şeyi **bilendir**, her konuda en mükemmel **hüküm verendir.**

93. Her kim suçsuz bir insanı, hele hele **bir mümini kasten öldürecek olursa, onun cezası, —gereğince tövbe etmemiş ise— ebediyen cehennemde kalmaktır! Çünkü Allah ona gazâb etmiş, onu rahmetinden kovarak lânetlemiş ve ona büyük bir azap hazırlamıştır!**

O hâlde, bu gibi konularda kılı kırk yararcasına titiz ve dikkatli davranmalısınız:

94. Ey iman edenler! Allah yolunda savaşmak üzere sefere çıktığınızda, karşınızdakine saldırmadan önce —eğer mümkünse— onun düşman askeri olup olmadığını iyice araştırın; size Müslüman olduğunu bildirmek için İslâmî tarzda selâm veren veya ateşkes teklif eden hiç kimseye, bu dünyanın gelip geçici nîmetlerini kazanma uğruna “Sen Müslüman değilsin! Bizi kandırmak için yalan söylüyorsun!” deyip adamcağızın malını ganimet olarak almak için onu öldürmeyin! Çünkü asıl arzu etmeniz gereken

sonsuz ganîmetler, Allah katındadır.

Unutmayın ki, **siz de bir zamanlar böyle** merhamete muhtaç kimseler **idiniz**; derken **Allah yüzünüze baktı** da sizi önce imansızlıktan, sonra da kâfirlerin baskı ve işkencesinden kurtardı. **O hâlde**, telâfisi imkânsız bir hatâ işlemeyen önce, sizden emân dileyen kişinin durumunu **iyice araştırın! Unutmayın ki Allah, bütün yaptıklarınızdan haberdardır.**

“Madem durum bu kadar tehlikeli, öyleyse ne olur ne olmaz; en iyisi savaşa hiç gitmeyelim!” de demeyin, çünkü:

95. Savaşa gitmelerini engelleyecek **bir mâzeretleri olmadığı hâlde**, genel bir seferberlik çağrısı yapılmadığı için evlerinde **oturan Müslümanlarla**, gönüllü olarak **Allah yolunda malları ve canlarıyla mücâdele edenler** fazîlet bakımından **eşit olamazlar.** Çünkü **Allah, malları ve canlarıyla mücâdele eden fedâkâr müminleri**, Allah yolunda cihâda

katılmayıp evlerinde **oturan** ve kulluk görevini en asgarî düzeyde yerine getiren Müslümanlardan **daha üstün bir makâma yüceltmiştir.**

Gerçi **Allah**, her ikisine de en güzel mükâfât olan cennetini **vaad etmiştir fakat cihâd edenleri**, çok daha **büyük bir mükâfât ile;**

96. Kendi katından bahşettiği yüksek dereceler, **bağışlama ve rahmet ile** fazladan ödüllendirecek ve onları, savaşa katılmayıp evlerinde **oturanlardan çok daha üstün bir makâma yüceltecektir.** Hiç kuşkusuz **Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.**

Bu “savaşa katılmama” izni, bütün müminlerin cihâda çağırıldığı genel seferberlik durumu için geçerli değildir. Genel seferberlik durumunda savaşa gelmeyenler Allah’a isyan etmiş olurlar. Geçerli bir mâzeret yüzünden mücâdeleye katılamayanlara gelince, onlar bu mücâdele arzusunu yüreklerinde taşıdıkları ve doğruluktan ayrılmadıkları sürece, Allah yolunda cihâda katılan

kardeşleriyle aynı sevabı alacaklardır.

Öte yandan, zulüm diyarını terk ederek müminlerin safına katılmaları için kendilerine yapılan hicret çağrısına kulak tıkayıp evlerinde oturanlara gelince:

97. Melekler, Allah yolunda cihâdı ve hicreti terk ederek kendilerine zulmeden kimselerin canlarını alırken, onlara “Dünyada ne hâldeydiniz? Zulme karşı mücâdeleye katılmama konusunda mâzeretiniz neydi?” diye soracaklar. Onlar, “Biz yeryüzü nde zayıf bırakılmış ve küfre karşı açık ve net olarak tavır alma konusunda güç ve imkânlardan yoksun kalmış kimselerdik. Bu yüzden, çâresiz bir hâlde, küfrün egemenliğine mahkûm olduk. Zira, iman ateşten bir kor idi ve biz onu tutmaya cesaret edemedik!” diyecekler. Bunun üzerine melekler, “Peki Allah’ın arzı yeterince geniş değil miydi ki, inancınızı yaşayabileceğiniz bir yere veya müminlerle dayanışma içinde, zulme karşı mücâdele verebileceğiniz bir çevreye göç etmediniz!”

diye karşılık verecekler.

**İşte, onların varacağı yer cehennemdir!
Ne korkunç bir son!**

98. Ama hiçbir çıkış yolu bulamayan ve gerçekten de güçsüz ve çaresiz bırakılmış zavallı erkek, kadın ve çocuklara gelince;

99. Allah'ın onları bağışlaması umulabilir. Çünkü Allah, hakîkten çok affedici, çok bağışlayıcıdır.

100. Ey müminler! Allah yolunda hicret etmekten korkmayın! Her kim zulüm diyarını terk ederek Allah yolunda hicret ederse, yeryüzünde barınabileceği bir çok yer bulacak, huzurlu ve bereketli bir hayata kavuşacaktır.

“Yerimden ayrılırsam amacıma ya ulaşırım, ya ulaşamam; iyisi mi, hicret edeceğim derken elimdekini de kaybetmeyeyim!” diye düşünmeyin:

Kim de Allah'a ve Elçisine itaat ederek İslâm diyarına hicret etmek amacıyla evinden çıkar, ancak amacına ulaşmadan yolda eceli gelir de vefât ederse, onu ödüllendirmek Allah'a düşer. Çünkü Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir. Bu merhameti sayesinde ki, bakın size ne kolaylıklar sunuyor:

101. Uzak diyarlara sefere çıktığınızda, eğer kâfirlerin size bir kötülük yapacağından endişe ederseniz, aşağıda tarif edileceği şekilde namazları kısaltmanızın bir sakıncası yoktur. Çünkü kâfirler, sizin apaçık düşmanlarınızdır ve üzerinize saldırmak için sürekli fırsat kolluyorlar.

Gelelim, düşman karşısında cephede beklerken kılınacak namazın şekline:

102. Ey Peygamber ve onun izinden yürüyen Müslüman komutan! Sen de cephede içlerinde bulunup onlara namaz kıldıracağın zaman, müminlerden bir kısmı düşman karşısında

tetikte beklerken, diğ er bir **grup, silahlarını da yanlarına alarak** **senin arkanda namaza dursunlar.**

Birinci grup ilk rekatı bitirip **secde edince, sizinle düşman arasında** uygun bir yerde siper alarak, sizi korumak için **beklesinler.** Daha sonra, **henüz namaz kılmamış olan diğ er grup gelip** **senin arkanda** bir rekat **namaz kılsınlar.** Böylece askerler birer rekat, onlara imamlık yapan komutan da iki rekat namaz kılmış olur. Namaz kılarken, saldırı tehlikesine karşı korunma **tedbirlerini alıp silahlarını kuşansınlar.** Ç ü n k ü **kâfirler, boş bulunup silah ve teçhizatınızı bırakmanızı dört gözle bekliyorlar ki,** böylece fırsatını bulup **ani bir baskınla sizi gâfil avlasınlar.**

A n c a k aşırı soğuk, şiddetli fırtına veya yağmurdan dolayı sıkıntıya düşer ya da hastalanmış olursanız, namaz kılarken silahlarınızı bırakmanızın bir sakıncası yoktur; yeter ki düşman tehlikesine karşı

korunma **tedbirinizi almayı ihmal etmeyin!**

Siz elinizden geleni yapın, gerisini Allah'a bırakın. Çünkü **Allah**, ayetlerini inkâr eden o nankör **kâfirler için alçaltıcı bir azap hazırlamıştır!**

Namazla ilgili bu hükümler, düşmanla çarpışma ihtimali olan zamanlar için geçerlidir. Göğüs göğse çarpışma anında ise, namaz gerekirse kazaya bırakılabilir.

Düşman tehlikesi bulunmayan sıradan bir yolculuğa gelince; Allah'ın Elçisi, Allah'tan aldığı bilgiye göre —ki bu bilgi, Kur'an'dan ayrı bir vahiydir— namazların bu durumda da kısaltılabileceğini bildirmiş ve bunu örnek hayatıyla göstermiştir.

103. Namazı bitirdikten sonra; gerek ayakta dururken, gerek otururken ve gerekse uzanıp yatarken, yani her an ve her yerde, söz ve eylemlerinizi sürekli **Allah'ı anın. Yeniden güvenli bir ortama kavuşunca da, namazı önceden olduğu gibi zamanında ve eksiksiz**

kılmaya devam edin. Çünkü namaz, bütün inananlar için vakitleri belirlenmiş farz bir ibâdettir.

İşte, namazın size kazandıracağı bu bilinç ve cesaret ile;

104. Düşman ordusu dağılıp kaçtığında, **onları takip etmekte gevşeklik göstermeyin! Eğer savaşın zorlukları yüzünden acı çekiyorsanız, unutmayın ki, sizin çektiğiniz kadar onlar da acı çekiyorlar. Kaldı ki siz, onların ümit edemeyecekleri cennet nîmetlerin i kazanmayı ümit ediyorsunuz.** O hâlde, Allah'ın vaadine güvenin ve kahramanca çarpışın. Zira **Allah** her şeyi **bilendir**, her konuda en doğru, en güzel **hüküm verendir**.

Tu'me bin Ubeyrik adındaki bir münafık, komşusunun zırhını çalarak suçu bir Yahudi'nin üzerine atmıştı. Tu'me'nin kabîlesi, o gece konuyu aralarında görüşerek, her ne pahasına olursa olsun onu savunmaya karar verdiler ve ertesi gün, hep

birlikte onun lehinde şâhitlik ederek Yahudi'yi suçladılar. Bunun üzerine, Allah'ın Elçisi —Ona salat ve salât ve selâm olsun— tüm deliller aleyhinde olan Yahudi'nin suçlu olduğuna karar verecekti ki, onun mâsum olduğunu bildirerek mükemmel bir adâlet ölçüsü ortaya koyan şu ayetler nazil oldu:

105. Ey Muhammed! Doğrusu Biz, mutlak hakîkati ortaya koyan bu Kitabı sana indirdik ki, insanlar arasında Allah'ın sana gösterdiği şekilde tam bir adâletle hüküm verebilesin. O hâlde, —Müslüman olduğunu iddia eden biri bile olsa — haksız durumda olan kimsenin sözüne kanıp da, hâinlerin destekleyicisi ve savunucusu olma!

Bir hâkim olarak, verdiğin herbir hükmün arkasından tıpkı namazdan sonra, haccdan sonra (2. Bakara: 199) yani herhangi bir ibadet ve itaatten sonra yapacağın gibi istiğfar et:

106. “Ya Rab bu kadar yapabildim, daha iyisini yapmaya söz veriyorum. Eksikliklerimi tam,

yanlışlarımı yok kabul et!” diye **Allah’tan mağfiret** ve bağışlanm a **dile**. Nitekim aynı konumda Davud a.’da aynı şekilde davranmı ştı. (38. Sad: 24) Unutma ki, **Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.**

107. Evet, kendi vicdanlarına ve kişiliklerine **ihânet eden** bu zâlimleri, **sakın** mazlumlara karşı **savunma!** Çünkü **Allah**, hangi dine, hangi ırka, hangi cemaate bağlı olduğunu iddia ederse etsin, **hâinlik eden, günaha dalan hiç kimseyi sevmez!**

108. Onlar, günah işlerken insanlardan çekinip **gizleniyorlar fakat Allah’tan** utanıp **gizlenmiyorlar.** Oysa, onlar gecenin karanlığında **Allah’ın hoşnut olmadığı bu plânları kurarlarken, O onların yanı başındaydı.** Çünkü **Allah, yaptıkları her şeyi ilim ve kudretiyle kuşatmıştır.**

109. Haydi siz, haklı olduklarınızı sanarak **onları bu dünya hayatında savundunuz; peki**

Diriliş Gününde onları Allah'a karşı kim savunabilecek; yahut onlara kim vekil olabilecek?

O hâlde, yol yakinken tövbe edip Rablerine yönelsinler:

I 10. Her kim bir başkasına kötülük yapar, yâhut bizzat kendisine zulmeder de hemen tövbe ederek Allah'tan bağışlanma dilerse, Allah'ın ne kadar bağışlayıcı ve merhametli olduğunu görecektir!

I 11. Zaten günah işleyen kimse, başkasına değil ancak kendisine zarar vermiş olur. Öyle ya, Allah her şeyi bilendir, her konuda yerli yerince hüküm verendir.

I 12. Her kim de bir hatâ yâhut günah işler de onu masum birinin üzerine atarsa, gerçekten pek ağır bir iftira ve apaçık bir vebal yüklenmiş olur!

O hâlde ey Peygamber, böyle bir günaha alet

olmamak için çok dikkatli olmalısın, zira:

113. Allah'ın sana o engin lütuf ve merhameti olmasaydı, onlardan bir kısmı yalan şahitlikleriyle suçsuz bir insanı cezalandırmana yol açarak az kalsın seni yanıltacaklardı! Hâlbuki, kendilerinden başka hiç kimseyi yanıltamazlar. Korkma, onlar sana hiçbir şekilde zarar veremezler. Çünkü Allah sana bu Kitabı ve ilâhî bilgiyi pratik hayata uygulamak anlamına gelen hikmeti bahşetmiş, böylece sana bilmediklerini öğretmiştir. Evet, Allah'ın sana olan lütuf ve inâyeti, gerçekten çok büyüktür.

114. İkiyüzlülere gelince: Onların gizli konuşmalarının çoğunda hayır yoktur. Fakat yoksullara verilecek bir sadakayı veya yapılması gereken başka bir iyiliği ya da insanlar arasında barış ve uzlaşmayı tavsiye eden kimselerin gizli toplantıları başka; kim Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla bu tür iyilikler yaparsa, yakında ona büyük

bir ödöl bahşedeceğiz!

115. Fakat kim de doğru yol kendisine açıkça gösterildiği hâlde, kalkıp Peygambere karşı gelir ve dinden dönerek Müslümanların takip ettiği yolu terk ederse, onu kendi tercihiyle baş başa bırakacak fakat sonunda cehenneme atacağız! Ne korkunç bir son!

O hâlde, Allah'ın merhametine ve affına sığınmaktan başka çareniz yoktur:

116. Allah, ister başka ilâhlara tapınma, isterse gönderdiği hükümleri reddetme şeklinde olsun, egemenliğinin kısmen de olsa başkasına verilerek kendisine ortak koşulmasını, —zamanında tövbe edilmediği takdirde— **asla bağışlamayacaktır. Bundan daha hafif günahları ise, dilediği kimseler için bağışlayabilir. Fakat müşriklerin bağışlanması asla söz konusu olamaz. Çünkü Allah'a ortak koşanlar, gerçekten derin bir sapıklığa**

düşmüşlerdir!

Bakın, yalnızca Allah’a kulluk etmeye nler, nasıl da kendilerinin ve şeytanın köleleri oluyorlar:

117. Onlar, Allah’ın varlığını ve kudretini kabul etmekle birlikte, O’nu bırakıp, isteklerine boyun eğdirebilecekleri birtakım dişi tanrıçalara ve sembollere tapıyorlar ve aslında, serseri, inat bir şeytandan başkasına tapmış olmuyorlar.

118. Hâlbuki Allah, şu sözlerinden dolayı şeytanı rahmetinden kovup lânetlemiştir:

“Senin kullarından bir kısmını kendime kul edip onlardan öcümü alacağım!”

119. “Onları saptıracak, boş ümitlerle oyalayıp duracağım. Onlara emredeceğim, sahte tanrılara adanmışlığın sembolü olarak hayvanların kulaklarını kesecekler; onlara emredeceğim, Allah’ın en şerefli yaratıkları insanların yaşaması için ortaya koyduğu dininin, aslında değiştirilemez kurallarını değiştirmeye

zorlayacaklar. Böylece, fıtrat kanunlarını çiğnemeye, varlıklara yüklenen temel özellik ve onların asli fonksiyonlarını bozmaya uğraşacaklar. Sözgelimi, kadını erkeğe, erkeği kadına benzetecekler; doğal yöneliş ve içgüdüleri saptıracak, yetenekleri ve organları yaratılış gayelerinin dışında kullanıp çarpık ilişkilere girecekler. Hatta gece ve gündüz dahil her şeyi yaratılış gayesinin dışına çıkarmaya **çalışacaklar**. Sonunda yaratılış kanunlarına aykırı bir hayat tarzı ortaya koyacak, kendi dünyalarında Allah'ın istediği yaşama şekli olan dinini değiştirmiş olacaklar. Oysa ki:

Kim Allah'ı bırakır da kendisine şeytanı bir rehber ve dost edinecek olursa, apaçık zarara uğramış demektir!

120. Çünkü şeytan onlara hep vaatlerde bulunur ve onları boş ümitlerle oyalayıp durur. Fakat şeytanın onlara vaadi, gerçekte aldatmadan başka bir şey değildir!

121. İşte onların varacağı yer, cehennemdir! Onlar, oradan asla kurtulamayacaklar!

122. İman edip doğru ve yararlı işler yapanlara gelince, onları da ağaçlarının altından ırmaklar çağıldayan ve sonsuza dek içinde yaşayacakları cennet bahçelerine yerleştireceğiz. İşte bu, Allah'ın gerçek vaadidir. Öyle ya, Allah'tan daha doğru sözlü kim olabilir?

123. Ey müminler! Sakın bu dine yalnızca 'bağlı' olmakla veya birilerinin şefaatiyle kurtuluşa ereceğinizi sanmayın! Unutmayın ki, Allah'ın sevgisine ne kendi hayal ve kuruntularınızla ulaşılabilirsiniz, ne de son Elçiye inanmadan cennete gireceklerini zanneden Kitap Ehli'nin kuruntularıyla! Doğrusu şu ki: Her kim bir kötülük yaparsa, kötülüğünün cezasını mutlaka çekecek ve Hesap Günü kendisine Allah'tan başka ne bir dost bulabilecektir, ne de bir yardımcı!

124. Ve ister erkek ister kadın olsun, her kim de Allah'ın gönderdiği bütün kitaplara inanarak doğru ve yararlı işler yaparsa; işte onlar da, zerre kadar haksızlığa uğratılmaksızın cennete gireceklerdir!

125. Dürüst ve erdemlice bir hayat sürerek, tüm ruhu ve benliğiyle bir tek Allah'a teslim olan ve her türlü bâtıl inançtan yüz çevirerek İbrahim'in inanç sistemine uyan kimsenin dininden daha güzel din olabilir mi? Allah, işte bu yüzden İbrahim'i dostluğuyla yüceltip şereflendirmiştir.

126. Unutmayın; göklerde ve yerde ne varsa, hepsi Allah'ındır ve Allah, sonsuz ilim ve kudretiyle her şeyi kuşatmıştır.

127. Senden, kadınlarla ve evlilikte çıkabilecek sorunların çözümüyle ilgili daha ayrıntılı açıklama yapmanı istiyorlar. De ki:

“Allah, onlar hakkında size gerekli açıklamayı yapacak. Nit ekim, bu Kitapta

s i z e daha önce **bildirilen** (4. Nisa: 1-6) ayetlerde, Allah tarafından **belirlenmiş** miras, mehir ve benzeri **haklarını vermeksizin kendileriyle evlenmek istediğiniz** sorumluluğunuz altındaki **yetim kızlar** hakkında şiddetli uyarılar yapılmış v e yardıma muhtaç **kimsesiz çocuklarla ilgili açıklama yapılarak, yetimlere karşı adâleti gözetmeniz gerektiği bildirilmiştir.”**

O hâlde, bu öğütlere kulak ver erek dâimâ iyilik yapın! Zira unutmayın ki, **her ne iyilik yaparsanız, Allah onu mutlaka bilmektedir** ve mükâfâtını elbette verecektir. Sorunuzun asıl cevabına gelince:

128. Eğer bir kadın, kocasının kötü tutum ve **davranışından** rahatsızlık duyar **veya kendisine yeterince ilgi göstermediğinden şikâyetçi olursa, karı. kocanın kendi aralarında anlaşılarak** karşılıklı fedâkârlıklarla **bir çözüme ulaşmalarında, her ikisine de günah yoktur.** Yahut bir kadın, kocasının kötü tutum ve

davranışından rahatsızlık duyar veya onun, diğer hanımlarına daha fazla ilgi göstererek kendisini ihmal edeceğinden korkarsa, bazı haklarını kumasına terk ederek kocasıyla anlaşmasında her ikisine de günah yoktur. **Çünkü** belli şartlarda **anlaşıp barışmak**, geçimsizliğe düşüp boşanmaktan **daha iyidir**. Unutmayın ki, kıskançlık ve **bencillik insanın doğasında vardır**. Ey müminler; eşlerinize **güzellikle davranır** ve onların haklarını çiğnemekten **kaçınırsanız**, bunun mükâfâtını mutlaka göreceksiniz. Unutmayın; **Allah, bütün yaptıklarınızdan haberdardır**.

129. Gerçi birden fazla kadınla evlendiğiniz takdirde, **ne kadar istesenez de, eşleriniz arasında** her birine hak ettiği ilgi ve şefkati gösterme konusunda tam olarak **adâleti sağlayamazsınız; o hâlde**, birden fazla kadınla evliliğin omzunuza yükleyeceği sorumluluğun bilincinde olun; eşleriniz arasında tam olarak adâleti sağlayamasanız bile, hiç değilse, **bütün ilginizi** içlerinden birine **yöneltip de, diğerini**

tamamen ihmal etmeyin!

Unutmayın; e ğ e r elinizden geldiğince yanlışlarınızı **düzeltir** ve günaha düşmekten titizlikle sakınıp **korunursanız**, bilin ki, **Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.**

130. Toplumun temel taşı olan ailenin parçalanmasını, bir yuvanın yıkılmasını engellemek için bütün tedbirler alınmalıdır fakat boşanmaktan başka çare kalmadığı anlaşılmışsa, evliliği zorla devam ettirmenin de bir anlamı kalmaz. Bu durumda, eşler birbirlerini incitmeden, güzellikle evliliği sona erdirip **ayrılacak olurlarsa, Allah o engin lütfu sayesinde, her ikisinin de kimseye muhtaç olma dan geçinmelerini sağlayacaktır.** Unutmayın ki **Allah**, lütuf ve merhameti **sınırsız** **olandır**, her konuda yerli yerince **hüküm verendir.**

131. **Göklerde ve yerde ne varsa, hepsi Allah'ındır. Gerçek şu ki; hem sizden önce Kitap emânet edilenlere, hem de size,**

“Allah’tan gelen ilkeler doğrultusunda hayata yön vererek, kötülüklerden titizlikle sakının!” diye emretmiştir.

E ğ e r bunca nîmetlere karşılık nankörce davranıp O’nun ayetlerin i **inkâr edecek olursanız**, bir kez daha söyleyelim; **göklerde ve yerde olan her şey** yalnızca **Allah’ındır ve Allah, hiçbir şeye muhtaç değildir, övülmeye ve şükredilmeye lâayık olandır.**

132. Evet, şu hakîkati tüm ruhunuza, tüm benliğinize nakşetmelisiniz: **Göklerde ve yerde ne varsa, hepsi Allah’ındır ve her konuda güvenilir bir vekil olarak Allah yeter!**

133. Ey insanlar, eğer Allah dilerse, sizi yok e d i p yerinize başkalarını getirebilir! Zira **Allah’ın kudreti buna elbette yeter.**

134. O hâlde, kim bu dünyanın nîmetlerini istiyorsa, Allah’a yönelsin ve çağrısına kulak versin, çünkü **hem bu dünyanın, hem de âhiretin nîmetleri Allah’ın katındadır.**

Unutmayın, **Allah**, her şeyi **işitendir**, her şeyi **görendir**.

İşte, bu nîmetleri elde etmenin yolu:

135. Ey iman edenler! Kendinizin, ana babanızın ve diğer dost ve akrabalarınızın aleyhine bile olsa, Allah için gerçeğe şâhitlik ederek adâleti tam yerine getiren dosdoğru şâhitler ve hâkimler olun! Dâvâcılar ister zengin, ister fakir olsun, ne zengine dalkavukluk etmek, ne de fakiri kayırmak için adâletten ayrılmayın! Zira, zengin de olsa fakir de olsa, Allah ikisine de sizden daha yakındır. Dolayısıyla, onların hakkını sizden daha iyi gözetir.

O hâlde, sakın keyfinize uyup doğruluktan sapmayın! Çünkü eğer şâhitlik ederken gerçeği çarpıtırmanız, ya da şâhitlikten kaçınarak yüz çevirecek olursanız, bunun cezasını çok ağır ödeyeceksiniz! Çünkü Allah, yaptığınız her şeyden haberdardır.

Ama hakiki adâleti, ancak hakiki imana sahip bir

toplum gerçekleştirebilir. Bunun için de, iman ettim diyerek işin peşini bırakmamalı, her Kur'an okuyuşunuzda âdetâ yeniden iman ederek, ruhunuzdaki heyecanı dâimâ diri tutmalısınız:

136. Ey iman sahibi olduğunu iddia edenler! Allah'a, Elçisine ve gerek Elçisine indirdiği bu Kitaba, gerek daha önce indirmiş olduğu diğer Kitaplara gerçek anlamda ve yeniden iman edin! Şunu iyi bilin ki, her kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, elçilerini ve âhiret gününü inkâr ederse, gerçekten derin bir sapıklığa düşmüş demektir!

Ve her ne pahasına olursa olsun, inancınızdan taviz vermeyin:

137. İmana erdikten sonra yeniden inkâra sapanan, sonra yine iman edip tekrar inkâr eden ve bununla da kalmayıp, Müsl ümanlara karşı mücâdeleye girer e k inkârcılıkta iyice azıtanlara gelince; Allah onları tövbe etmedikleri sürece ne bağışlayacak, ne de

doğru yola iletecektir. Zaten böyle kimseler, ölüm belirtilerini görüp, hayattan tamamen ümit kesmedikçe tövbe etmezler. O hâlde;

138. Bu ikiyüzlülere şu acı haberi müjdele: Onlar için, can yakıcı bir azap var!

139. Çünkü onlar, **müminleri bırakıp kâfirleri kendilerine dost ediniyorlar. Onların yanında yer almakla izzet ve şeref kazanacaklarını mı umuyorlar?** Onlarla dost olmakla, onların hayat tarzını, kılık kıyafetini, kültürünü taklit etmekle şeref ve onur kazanacaklarını, üstünlük elde edeceklerini mi sanıyorlar? Ne kadar da yanılıyorlar! Çünkü **izzet ve şeref, tamamen ve yalnızca Allah'a aittir.** O hâlde, gerçek anlamda onur kazanmak isteyen, yalnızca Allah'a kul olmalıdır. Kâfirlerde onur aramak şöyle dursun, gerekirse onlarla birlikte oturmaktan bile sakınmalıdır:

140. Allah **Kitapta,** yani daha önce vahyettiği ayetlerde (6. En'âm: 68) **size** şu hükmü

göndermişti: Kâfirlerle oturduğunuz bir mecliste, **Allah'ın ayetlerinin inkâr edilip alaya alındığını duyarsanız, onlar** bu sözleri bırakıp **başka bir konuya geçinceye kadar,** —şâyet bir zorlama söz konusu değilse— bunu yapanların yanından ayrılmalı, **onlarla birlikte oturmamalısınız; yoksa siz de onlar gibi olursunuz!** Bu dünyada onlarla birlikte olan, âhirette de onlarla beraber olacaktır. Nitekim **Allah, bütün ikiyüzlüleri ve kâfirleri, cehennemde bir araya toplayacaktır.**

141. Dikkat edin; bu ikiyüzlüler, başınıza gelecekleri görmek için **sizi dikkatle izlerler; eğer size Allah'tan bir zafer nasip olsa,** ganîmetten pay almak için:

“Biz de sizinle beraber değil miydik?” derler. Fakat inkâr edenler inananlara karşı bir zafer **kazanacak olsalar,** bu kez de onlara dönüp:

“Sizi Müslümanlara karşı savunup üstün

gelmenizi sağlamadık mı? Siz dışarıdan vururken, biz kaleyi içten fethetmedik mi?” derler.

Fakat kelime-i şehâdet getirdikleri sürece, onlara zahiren Müslüman muamelesi yapmalısınız. Onların hesabını Allah’a bırakın. Çünkü **Allah, Diriliş Günü aranızda hükmünü verecektir.**

Korkmayın, —müminler üzerine düşeni yaptıkları takdirde— **Allah, inkâr edenlerin inananlara karşı sürekli bir üstünlük kazanmalarına asla fırsat vermeyecektir!**

İkiyüzlülere gelince:

142. Münâfıklar, güya Allah’ı aldatmaya çalışırlar. Yani Allah’ı kandırmaları mümkünmüş gibi davranırlar. **Oysa, gerçekte Allah onları hak ettikleri inkâr bataklığına sürükleyerek yanıltmaktadır.** Yani aldanan biri varsa, o da ancak münâfıklardır fakat bunun farkında değiller.

Onlar namaza kalkarken, sırf insanlara

gösteriş yapmak amacıyla, üşene üşene kalkarlar ve Kur'an'ı çok az okur, Allah'ı çok az anarlar.

143. İç dünyaları karmakarışıktır; menfaat, kibir ve inatçılık, onları inkâra sürüklerken vicdanları, Kur'an'ın apaçık mûcize olduğunu haykırır durur! İman mı etsinler, inkâr mı; **bu ikisi arasında sürekli bocalayıp dururlar;** bu yüzden, Müslümanlarla kâfirler arasında tercih yapmakta zorlanırlar, **ne onlara, ne de bunlara!** Ne Müslümanlara yar olurlar, ne de kâfi rlere! Allah, yaptıkları kötülükler yüzünden onları saptırmıştır. **Allah kimi saptırmışsa, ona asla bir çıkış yolu bulamazsın!** O hâlde:

144. Ey iman edenler! İnananları bırakıp da, Allah'ın ayetlerini inkâr eden münâfık ve kâfirleri başınıza yönetici ve dost edinmeyin! Böyle yaparak, **kendi aleyhinizde Allah'a açık bir delil mi vermek istiyorsunuz?**

Elbette istemezsiniz, değil mi? Çünkü kâfirleri

dost edinmek, münâfıklığın açık bir delilidir ve bunun cezası da çok şiddetlidir:

145. Gerçek şu ki, ikiyeüzlüler kâfirlerin en kötüsü olduklarından, cehennemin en aşağı tabakasına atılacaklar ve sen bile, ey Muhammed, onlara bir kurtarıcı, bir yardımcı bulamayacaksın!

146. Ancak ikiyeüzlülükten vazgeçerek tövbe edenler, hatâlarını telâfi edip durumlarını düzelterler, Allah'a yürekten boyun eğerek Kur'an' a sımsıkı sarılanlar ve dinlerini katıksız Allah için yaşayanlar hariç. Çünkü bunlar, inananlarla beraberdirler ve Allah, inananlara büyük bir ödöl bahşedecektir!

147. Öyle ya, siz Rabb'inizin nîmetlerine şükredip O'nun ayetlerine inandıktan sonra, Allah sizi ne diye cezalandırsın ki? Elbette cezalandırmaz! Çünkü Allah, bütün iyilik ve teşekkürlerin karşılığını cömertçe verendir, her şeyi bilendir.

O hâlde, kötü davranışlardan ve çirkin sözlerden uzak durun!

148. Allah, çirkin ve kırııcı sözlerin konuşulmasını, hele bunların açıkça söylenmesini sevmez; ancak haksızlığa uğrayan kimse hariç. Çünkü zulüm ve haksızlıktan canı yananların, zâlimlere karşı feryat ile bedduâ etmeleri, hattâ aynen karşılıkta bulunmaları suç değildir. Ayrıca, insanların kusurunu, günahını açığa vuran ve normal şartlarda dedikodu sayılan bazı sözlerin de, bir kimsenin kötülüğünden sakındırmak veya bir şahit olarak olayı anlatmak gibi meşru sebeplerle söylenmesi günah değildir. Unutmayın ki, **Allah her şeyi iştendir, bilendir.**

Bununla birlikte, sabredip efendice davranmanız, —zulmün devamına sebep olmadığı takdirde— elbette daha güzeldir:

149. Açık veya gizli bir iyilik yaptığınızı zda, ya da size yapılan bir kötülüğü

bağışladığınızda, bilin ki, Allah da sizi affedecektir. Çünkü Allah çok bağışlayıcı, çok kudretlidir.

Ne var ki, bağışlanmayı hak etmeyenler de var:

150. Gerçek şu ki;

1. Allah'ı ve elçilerini tümüyle inkâr eden tanrı tanımaz, maddeciler,

2. Allah'a inanmakla birlikte, vahiy ve Peygamberlik gerçeğini inkâr ederek Allah ile elçileri arasında ayrım yapanlar,

3. Ve “Biz Allah’a, elçilerine, kitaplarına meleklerine... iman ederiz fakat Son Elçiye ve Kur’an’ı kabul etmeyiz, yani Peygamberlerin bir kısmına inanır, bir kısmını inkâr ederiz!” diyenler,

4. Ve bazen imana, bazen de inkâra meylederek bunlar arasında bir yol tutturmak isteyen İkiyüzlüler var ya;

151. İşte onlar, gerçek kâfirlerin ta kendileridir! Ve kâfirler için, alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır! Buna karşılık:

152. Allah'a ve bütün elçilerine —aralarında hiçbir ayrım gözetmeden— iman eden gerçek müminlere gelince; Allah onların mükâfâtını elbette vercek ve bundan önce işledikleri günahlarını affedecektir! Zira Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir. Bu merhamete nâil olmak dururken;

153. Kitap Ehli, —özellikle de Yahudiler— senin hak Peygamber olduğunu gâyet iyi bildikleri hâlde, sırf işi yokuşa sürmek için, gökten kendilerine ayrıcalık tanıyan özel bir kitap indirmeni istiyorlar. Ne küstahça bir davranış! Onların övünerek izinden gittikleri ataları da vaktiyle Mûsâ'dan, bundan daha aşırı isteklerde bulunmuş ve “Allah'ı bize açıkça göster!” diye tutturmuşlardı. Bunun üzerine, zâlimlikleri yüzünden onları o

müthiş **yıldırım çarpıvermişti.**

Ayrıca onlar, kendilerine hakîkati gösteren apaçık mûcizeler gelmiş olmasına rağmen buzağrıyı ilâh edinmişlerdi. Yine de bütün bunları affetmiş ve onları eğitip örnek ve öncü bir toplum yapması için Mûsâ'yı ilâhî vahiy gibi üstün bir yetki ve güç ile donatmıştık. Fakat bunun kıymetini bilemediler.

154. Yine bir zamanlar kendilerinden söz almak üzere, antlaşmayı bozdukları takdirde doğabilecek vahim sonuçları belleklerinde hep canlı tutmaları için **Sînâ dağını tepelerine yıkılacakmış gibi kaldırmıştık.** Fakat yine de sözlerinde durmadılar.

Yine bir defasında onlara, “Şu ele geçirdiğiniz şehrin kapısından kibir ve çalımla değil, **secde ederek,** yani ilâhî hükümlere boyun eğerek, alçakgönüllü ve saygılı bir şekilde **girin!” demiştik.** Fakat emrimizi alaya aldılar.

Ve yine onlardan, “Cumartesi günü

çalışmama **yasağını çiğnemeyin!”** diyerek **kesin bir söz almıştık.** Fakat bunu da hiçe saydılar.

155. İşte, bunlar sözlerinden döndükleri, Allah’ın ayetlerini inkâr ettikleri, kendilerinin Peygamberi öldürmeye hiçbir haklarının olmadığını bile bile Peygamberleri öldürdükleri ve hakikat karşısında inatla direnip, inananlarla güya alay ederek, “Size ve söylediklerinize karşı **kalplerimiz kapalıdır, ne dediğinizi anlamıyoruz. Sizin yol göstericiliğinize de ihtiyacımız yoktur! Aslında bizim kalplerimiz bilgi ve irfan dağarcıklarıdır” dedikleri için** cezayı hak etmişlerdir. Hayır iddia ettikleri gibi kalpleri ne kapalı ne de bilgi doludur. Aksine **Allah, apaçık hakîkati inkâr ettikleri için kalplerini mühürlemiştir! Bu yüzden, son derece zayıf ve çürük bir imana sahiptirler** ve içlerinden gerçekten iman edenlerin sayısı çok azdır.

156. Evet, hakîkati bile bile inkâr ettikleri ve

Meryem gibi iffet timsali bir mümineye ,ağza alınmayacak **çirkin bir iftira attıkları için,**

157. Ve hiç sıkılmadan, **“Biz, Allah’ın elçisi olduğunu iddia eden Meryem oğlu İsa Mesih’i öldürdük!”** dedikleri için belâlarını verdik!

Aslında onlar, İsa’yı ne öld ürebildiler, ne de çarmıha gerdiler fakat İsa diye çarmıha gerdikleri, onu Romalılara ihbar edenden başkası değildi. Çünkü bu hâin, ilâhî bir yardım ve mûcize eseri olarak, onların gözlerine İsa’ya benzer gösterildi. Bu yüzden askerler İsa’yı değil, tıpatıp ona benzetilen bu adamı yakalayıp götürdüler. Bu konuda farklı görüşler ileri sürerek tartışmaya girişenler, aslında İsa’nın çarmıha gerilip gerilmediği konusunda hep kuşku içindeydiler ve tahminden öte bildikleri bir şey yoktu; zira İsa’nın düşmanları bile, onu öldürdüklerinden hiçbir zaman emîn olamamışlardı. Şu hâlde, İsa çarmıha gerilmedi mi?

158. Hayır; doğrusu Allah, onu düşmanlarının şerrinden koruyup kendi katına yükseltti. Zira ilâhî hikmet, İsa'nın kurtarılıp bu yüce makâma yükseltilmesini ve tebliğini tamamladıktan sonra, eceliyle vefât etmesini gerektiriyordu. Unutmayın ki, **Allah sonsuz kudret ve hikmet sahibidir.**

İsa Peygamber hakkında yanlış inançlara saplanarak onu inkâr edenlere gelince:

159. Gerçek şu ki, ister Yahud iler, ister Hıristiyanlar olsun; **Kitap Ehlinden bir tek kişi bile yoktur ki,** ölüm melekleri gelip ruhunu bedeninden çıkarmaya başladığında, **son nefesini vermeden önce,** İsa'nın ne bir “sahtekâr” ne de “Allah” veya “Allah'ın oğlu” olmadığını; bilakis, Allah'ın kulu ve elçisi olduğunu kabul ederek **ona iman etmiş olmasın.** Ne var ki, gözlerden perdenin kaldırıldığı, imtihanın sona erdiği bir zamanda ortaya konan bu gecikmiş iman, sahibine hiçbir yarar sağlamayacaktır. **Ayrıca,** herkesin hesaba çekileceği **Diriliş Günü,** bizzat İsa

Peygamber, Peygamberliğini reddeden Yahudilerden ve kendisini “ilâh” ve “ilahın oğlu” edinen Hristiyanlardan şikayetçi olarak, **onlar aleyhinde şâhitlik edecektir.**

160. İşte, Yahudilerin tarih boyunca işledikleri bu ve buna benz er **zulümleri ve Allah yolundan sapmaları sebebiyledir ki, kendilerine bir zamanlar helâl kılınmış bazı güzel nîmetleri (6. En’âm: 146) onlara haram kıldık.**

161. Ayrıca, kendilerine Te vrat’ta açıkça yasaklanmış olmasına rağmen fâiz yedikleri ve her türlü hilekârlığa başvurarak insanları sömürdükleri için, onları alçaklık ve perişanlığa mahkûm ederek hayatın bir çok güzelliklerinden mahrum bıraktık. Âhiretteki cezalarına gelince: Onlardan inkâr edenlere, can yakıcı bir azap hazırladık!

162. Ama Yahudiler arasındaki gerçek ilim sahipleri ve senin etrafında kenetlenen bu

müminler, hem sana indirilen Kur'an ayetlerine, hem de senden önce indirilen vahiylerle inanırlar. Evet, namazlarını güzelce kılan, zekâtlarını veren, Allah'a ve âhiret gününe yürekten inanan o bahtiyârlara muhteşem bir mükâfât vereceğiz.

163. Ey şanlı Elçi! Gerçekten Biz, Nûh'a ve ondan sonraki elçilere nasıl mesaj gönderdiysek, işte sana da yol gösterici ayetlerimizi gönderdik; tıpkı İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakup'a ve sonraki nesillere; İsa'ya, Eyyüb'e, Yûnus'a, Hârûn'a ve Süleyman'a gönderdiğimiz gibi... Aynı şekilde Davud' a d a hikmet dolu Zebur'u bağışladığımız gibi...

164. Sana bundan önce hayat hikayelerini anlattığımız elçilere ve kendilerinden hiç söz etmediğ i m i z diğer bütün elçilere gönderdiğimiz gibi... Nitekim Allah, Mûsâ ile aracısız konuşmuştu.

165. Onları, ilâhî nîmetlerle müjdeleyici ve gazâb ile uyarıcı elçiler olarak gönderdik ki, bu elçilerin gelişinden sonra insanların Allah'a karşı ileri sürebilecekleri herhangi b i r özürleri, bahaneleri kalmasın. Çünkü Allah, sonsuz kudret ve hikmet sahibidir.

Buna rağmen inkârcılar itiraz ediyor, Kur'an'ı ısrarla yalanlıyorlar!

166. Ama Allah, sana indirdiği b u Kur'an ayetleri ile şâhitlik eder ki; onu doğrudan doğruya kendi ilmiyle indirmiştir! Kur'an erişilemez belâgati, etkileyici güzellikteki ifadeleri, içerdiği dosdoğru hükümler ve hikmetli öğütlerle, ilâhî bir kelim olduğuna yine bizzat kendisi şâhitlik etmektedir. **Ve melekler de buna şâhittir. Zaten şâhit olarak Allah yeter!** Bütün bunlara rağmen;

167. Sana gelen bu son Kitabı inkâr eden ve insanları Allah yolundan çevirenler var ya, işte onlar, derin bir sapıklığa dü şmüşlerdir.

Öyle ki;

168. Allah, bile bile inkâra saplanan ve zulüm ve haksızlık yapan bu insanları hiçbir zaman affetmeyecek ve onları doğru yola da iletmeyecektir!

169. Sadece bir yola iletecek; cehennemin yoluna! Hem de sonsuza dek orada kalmak üzere! Bunu yapmak, Allah için çok kolaydır. O hâlde, şu evrensel çağrıya kulak verin:

170. Ey insanlar! Elçimiz Muhammed size Rabb'inizden hakîkati getirmiştir; o hâlde kendi iyiliğiniz için onun tebliğ ettiği bu Kitaba iman edin! Şâyet inkâr edecek olursanız, ne Allah'a zarar verebilirsiniz, ne de inananlara, yalnızca kendinizi ateşe atmış olursunuz, o kadar! Unutmayın ki, göklerde ve yerde olan her şey, Allah'ındır ve Allah, her şeyi bilendir, yerli yerince hüküm verendir.

171. Ey İsa'ya ve İncil'e inandığını iddia eden Kitap Ehli! Sakın İsa Peygamberi ilâhlık

mertebesine yücelterek **dininizde taşkınlık etmeyin!** **Allah** hakkında “O çocuk edinmiştir!” veya “İsa’nın sûretinde yeryüzüne inmiştir!” gibi **gerçek dışı iddialarda bulunmayın!** **Çünkü Meryem oğlu İsa Mesih** ne Allah’tır, ne de Allah’ın oğlu; o **ancak, Allah’ın** diğer elçileri gibi **bir elçisi, Meryem’e** “Ol!” emriyle **iletlediği kelimesi** ve diğer bütün insanlar gibi **O’nun tarafından** yaratılmış olan bir can, **bir ruhtur.** **Şu hâlde,** ey Hristiyanlar! **Allah’a ve bütün elçilerine iman edin;** “Allah ü ç ayrı unsurdan oluşan bir bütündür” demeyin, **kendi iyiliğiniz için** gelin bu teslis, üçleme inancından **vazgeçin!** **Allah, ancak tek bir ilâhtır!** **Çocuk edinmek O’nun yüceliğine,** şânına **yakışmaz!** **Çünkü göklerde ve yerde ne varsa,** zaten **hepsi O’nundur.** Öyleyse, bir tek Allah’a iman edin ve sadece O’na güvenin. Zira her konuda güvenilir bir **vekil olarak, Allah yeter!**

172. Ey Hristiyanlar! Sizin neredeyse ilâhlık mertebesine **yüceltlediğiniz İsa Mesih, Allah’ın**

bir kulu olmaktan asla gocunmaz, bilakis bundan şeref duyar; Allah'a en yakın melekler de öyle. O hâlde, her kim kibre kapılarak O'na kulluktan kaçınacak olursa, şunu iyi bilsin ki, Diriliş Gününde Allah hepsini huzurunda toplayacaktır:

173. İşte o gün Allah, iman edip doğru ve yararlı işler yapanlara mükâfâtlarını tastamam verecek ve lütfedip çok daha fazlasını bağışlayacaktır. Kibre kapılıp Allah'a kulluk etmekten kaçınanlara gelince; onları da can yakıcı bir azâba mahkûm edecektir! İşte o zaman zâlimler, kendilerini Allah'a karşı koruyabilecek ne bir dost bulabilecekler, ne de bir yardımcı! O hâlde, evrensel çağrıya kulak verin:

174. Ey insanlar! İşte size Rabb'inizden apaçık bir delil olarak Muhammed Peygamber geldi ve işte size, aydınlatıcı bir ışık olan Kur'an'ı gönderdik!

175. Artık her kim Allah’a iman eder ve O’nun bu Son Kitabına sımsıkı sarılırsa, Allah onları sonsuz lütuf ve rahmetiyle kuşatacak ve kendisine ulaşan dosdoğru bir yola iletecektir.

Bu Kitabın, hayatı tüm cepheleriyle aynı anda kuşattığını ve insanı ruhsal, fiziksel, bireysel ve toplumsal yönleriyle iç içe bir bütün olarak ele aldığını göstermek üzere, iman ve ahlâk prensiplerinin hemen ardından, hukûkî bir düzenleme ile sûre sona eriyor:

Sûrenin on ikinci ayetin son kısmında, ana bir kardeşlerin durumu ele alınmıştı. Ana-baba bir veya baba bir kardeşlerin mirastan alacağı paya gelince:

176. Ey Peygamber! Senden miras konusunda e k açıklama yapmanı istiyorlar. De ki: “Allah, kelâle —yani, babası ve çocuğu olmayan kişi— hakkındaki hükmünü açıklıyor: Bu durumda olan bir kişi, geride hiç çocuk

bırakmadan ölürse;

1-Tek bir kız kardeşi varsa, kız kardeş mirasın yarısını alır.

2-Kız kardeşin çocuk bırakmadan ölmesi hâlinde ise, tek varis olan erkek kardeş mirasın tamamını alır.

3-Eğer ölen kişinin iki veya daha fazla kız kardeşi varsa, onlar mirasın üçte ikisini paylaşırlar.

4-Eğer mirasçılar erkek ve kız kardeşlerden oluşursa, o zaman bir erkek, iki kızın alacağı payı alacak şekilde mirası aralarında paylaşırlar.

İşte Allah, adâletten ayrılıp sapmamanız için size hükümlerini böyle ayrıntılı olarak açıklıyor. Unutmayın; Allah, her şeyi en mükemmel şekilde bilendir.